

VODIČ ZA USPJEŠNU PRIMJENU

Haške konvencije od 25. listopada 1980.

o građanskopravnim aspektima

međunarodne otmice djece

II DIO - PROVEDBENE MJERE

VODIČ ZA USPJEŠNU PRIMJENU

**Haške konvencije od 25. listopada 1980. o građanskopravnim
aspektima međunarodne otmice djece**

II DIO - PROVEDBENE MJERE

Objavio
Family Law
Izdavačka kuća Jordan Publishing Limited
21 St Thomas Street
Bristol BS 6JS

Za Hašku konferenciju o međunarodnom privatnom pravu
Stalni ured
6, Scheveningseweg 2517 KT Den Haag/ Nizozemska
telefon: +31 (0)70 363 3303; fax: +31 (0)70 360 4867
e-mail: secretariat@hcch.net; Internetsite: <http://www.hcch.net>

© Haška konferencija o međunarodnom privatnom pravu 2003

Vodič za uspješnu primjenu Haške konvencije od 25. listopada 1980. o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djece na hrvatski je jezik preveden uz potporu:

DEUTSCHE STIFTUNG FÜR
INTERNATIONALE RECHTLICHE
ZUSAMMENARBEIT E.V.

«Njemačke zaklade za međunarodnu pravnu suradnju»
<http://www.irz.de>

Svi navedeni linkovi Internet-stranica posljedni su put aktualizirani u prosincu 2004. godine.

Sva prava pridržana.

SAŽETAK

PREGLED SADRŽAJA

1. Sažetak: Ključna načela provedbe	vii
2. Sažetak: Put prema potpisivanju i ratifikaciji ili pristupanju	ix
3. Sažetak: Provedbene metode	x
4. Sažetak: Središnja izvršna tijela	xi
5. Sažetak: Organizacija sudova	xii
6. Sažetak: Postupovnoppravna pitanja	xiii
7. Sažetak: Pravni savjet i pomoć	xiv
8. Sažetak: Pomoć pri tumačenju	xv
9. Sažetak: Olakšavanje prihvata pristupa	xvi
10. Sažetak: Provedba: stalni proces	xvii

1. SAŽETAK: KLJUČNA NAČELA PROVEDBE

1.1 Sredstva i ovlasti

Bilo bi korisno da se provedbenim mjerama

- odrede ovlasti i funkcije nadležnih tijela;
- svim čimbenicima osiguraju potrebna sredstva;
- osnuju nadležna izvršna tijela ili da se uspostave specifične procedure.

1.2 Suradnja

- Unutarnje funkcioniranje može se poboljšati efikasnom komunikacijom i suradnjom između državnih tijela.
- Vanjsko se funkcioniranje može poboljšati efikasnom komunikacijom i suradnjom između tijela različitih zakonodavstava.
- Suradnja se može intenzivirati sastancima i razmjenom informacija.

1.3 Komunikacija

- Ciljevi Konvencije i njene pravne implikacije moraju se jasno predočiti onima na koje se Konvencija odnosi, ili onima koji je budu morali primjenjivati.
- Stupanje na snagu Konvencije mora biti popraćeno adekvatnim publicitetom i informacijama u javnosti.
- Kontakt podaci o središnjem izvršnom tijelu, i eventualne promjene istih, moraju se dostaviti Stalnom uredu.
- Opis pravnog i upravnog sustava države mora biti dostupan.

1.4 Ujednačenost

- Konvenciju je potrebno ujednačeno provoditi i tumačiti u svim državama ugovornicama.

1.5 Žurnost postupka

- Žurnost je bitna u svim fazama postupaka temeljem Konvencije, uključujući žalbe.
- Države ugovornice trebaju primijeniti najžurniji postupak u ostvarivanju ciljeva Konvencije.
- Gotovo svi aspekti primjene mogu utjecati na brzinu rješavanja zahtjeva.

1.6 Transparentnost

- Države ugovornice moraju dostaviti opis svog pravnog i upravnog postupaka.
- Transparentnošću procesa promiče se izgradnja međusobnog razumijevanja i povjerenja.

1.7 Progresivna provedba

- Na proces provedbe treba gledati kao na neprekidni proces razvitka i poboljšanja.
- Države ugovornice trebaju nastaviti ocjenjivati djelotvornost Konvencije u domaćem pravnom sustavu i razmatrati načine na koje se može poboljšati provedba Konvencije.

2. SAŽETAK: PUT PREMA POTPISIVANJU I RATIFIKACIJI ILI PRISTUPANJU

2.1 Razumijevanje terminologije Haške konvencije

- Svaka država može postati *Država stranka/ugovornica* ove Konvencije.
- Država koja je bila članica Haške konferencije 25. listopada 1980. može *potpisati i ratificirati* Konvenciju.
- Država koja nije bila članica Haške konferencije na dan 25. listopada 1980. može *pristupiti* Konvenciji.
- Država ugovornica mora *izričito prihvatiti* pristupanje kako bi Konvencija vrijedila između te države stranke i nove države ugovornice.
- Država mora pohraniti svoj instrument ratifikacije ili pristupa u Ministarstvu vanjskih poslova u Nizozemskoj (depozitar).
- Po Haškoj konvenciji sve države ugovornice imaju iste obaveze.

2.2 Mjere koje treba poduzeti prije ratifikacije ili pristupa Konvenciji ili odmah nakon

- 2.2.1 Ako se razmatra da se postane jedna od stranaka po Konvenciji, potrebno je izvršiti konzultacije sa stručnjacima i razmotriti u kojoj se mjeri ova Konvencija uklapa u domaći pravosudni sustav.
- 2.2.2 Kod pripreme mjera provedbe, potrebno je izvršiti konzultacije s odgovarajućim državnim tijelima, osigurati da su svim čimbenici dana potrebna sredstva i ovlasti za vršenje njihovih dužnosti, te provjeriti jesu li neophodni amandmani na postojeću domaću regulativu.
- 2.2.3 Prije stupanja Konvencije na snagu, potrebno je utvrditi provedbene mjere, uspostaviti sva bitna tijela i upoznati ih s njihovom ulogom.
- 2.2.4 Konvencija stupa na snagu tri mjeseca nakon što instrument ratifikacije ili pristupa bude položen kod depozitara.
- 2.2.5 Države pristupnice se potiču da ispune standardni upitnik kako bi se olakšalo postojećim državama ugovornicama da prihvate njihov pristup.
- 2.2.6 Nakon što Konvencija stupi na snagu, treba nastaviti s praćenjem njene primjene i funkcioniranja, kao i odgovoriti na probleme u provedbi.
Važan dio njene uspješne provedbe je obuka i edukacija odgovornih za primjenu Konvencije.

3. SAŽETAK: PROVEDBENE METODE

- 3.1 Bez obzira primijenjuje li se Konvencija neposredno unutar nacionalnih sustava ili ne, preporučaju se provedbene mjere (uključujući Sudski poslovnik i Zakon o građanskom postupku) kao sredstvo da se potpomogne učinkovitost Konvencije. To mogu biti mjere kojima će se pojasniti uloge različitih tijela i vlasti (npr. uspostava bilo kakvih nadležnih vlasti, nadležnost sudova), propisati postupak po ovoj Konvenciji (npr. zaprimanje molbi, pružanje pravne pomoći) i naložiti nadležnim tijelima da provedu svoje obaveze po ovoj Konvenciji.
- 3.2 *Monističke države* koje upotrebljavaju *metodu neposredne primjene*, trebaju pružiti dovoljno publiciteta i informacija o stupanju Konvencije na snagu, kao i učiniti da informacije o Konvenciji budu dostupne javnosti.
- 3.3 *Dualističke države* mogu Konvenciju učiniti važećom kroz neposrednu primjenu ili promjenom zakona
- 3.3.1 *Dualističke države* koje koriste *pristup neposredne primjene* mogu ozakoniti posebne odredbe koje se pokažu neophodnim za pravilnu primjenu sporazuma od strane domaćih tijela i vlasti.
- 3.3.2 *Dualističke države* koje koriste *metodu promjene* moraju izbjeći razlike i nepodudaranja između Konvencije i domaćih zakona koji mogu voditi različitim tumačenjima. Treba poduzeti mjere kojima će se osigurati da se Konvencija tumači u svom međunarodnom kontekstu.
- 3.4 Na primjenu Konvencije treba gledati kao na kontinuirani proces razvoja i unapređivanja. Države ugovornice trebaju nastaviti ocjenjivati djelovanje Konvencije u domaćim nacionalnim sustavima, i ako je potrebno, modificirati ili popraviti postojeće mjere provedbe.

4. SAŽETAK: SREDIŠNJA IZVRŠNA TIJELA

- 4.1 Za uspostavljanje središnjih izvršnih tijela bit će potrebna neka provedbena mjera. Potrebno je razmotriti kako osigurati da središnjim izvršnim tijelima budu date dovoljne ovlasti i sredstva za izvršenje obaveza.
- 4.1.1 Središnja izvršna tijela moraju biti određeni u vrijeme ratifikacije ili pristupanja i uspostavljena do vremena kad Konvencija stupi na snagu. (Središnja izvršna tijela moraju biti pripravna upućivati i primati molbe). Kontakt detalje (i odnosne uloge u federalnim državama u kojima može biti imenovano više Središnjih izvršnih tijela) potrebno je dostaviti depozitaru i Stalnom uredu. Stalni ured treba informirati o svakoj daljnjoj promjeni kontakt detalja.
- 4.1.2 Države po svom nahođenju odlučuju o lokaciji središnjih izvršnih tijela.
- 4.2 Provedbenim mjerama mora se središnjim izvršnim tijelima dati mandat koji će biti dovoljno širok i imati dovoljno ovlasti za efikasno provođenje obaveza i funkcija.
- 4.2.1. Konvencija jasno određuje obaveze središnjih izvršnih tijela.
- 4.2.2. U jednom broju država provedbenim - mjerama precizno su određene ovlasti i funkcije središnjih izvršnih tijela koje Konvencija eksplicitno ili implicitno naznačava. One uključuju ovlasti za:
- 4.2.2.1 Primanje i prosljeđivanje molbe
 - 4.2.2.2 Traženje informacije
 - 4.2.2.3 Postupci po primitku molbe
 - 4.2.2.4 Odbijanje prihvata molbe
 - 4.2.2.5 Omogućavanje pravnog zastupanja
 - 4.2.2.6 Zaštita djeteta
 - 4.2.2.7 Osiguranje žurnog sudskog postupka
 - 4.2.2.8 Osiguranje ovrhe odluke
- 4.3. Provedbe mjere mogu se upotrijebiti za uspostavljanje i pojašnjenje specifičnih postupaka od strane tijela i vlasti.

5. SAŽETAK: ORGANIZACIJA SUDOVA

- 5.1 Kada je to moguće i u domaćem zakonu praktično, provedbenim se zakonima može osigurati da se haški slučajevi povratka koncentriraju na ograničenom broju sudova.
- 5.2 Ako domaći pravni sustavi ne omogućuju koncentriranu nadležnost, bilo zakonom ili u praksi, posebno je važno da sucima uključenim u haške postupke bude dostupna sudačka obuka ili informiranje. Bez obzira na to kako je nadležnost uređena, nužno je organizirati obuku i educiranje sudaca o Konvenciji.

6. SAŽETAK: POSTUPOVNOPRAVNA PITANJA

U mjeri u kojoj je to spojivo sa domaćim zakonom, uključujući pravično suđenje, a kako bi se osiguralo brzo i učinkovito rješavanje molbi za povratak po Haškoj konvenciji, odredbe provedbenih zakona mogu sadržavati:

- 6.1 Prethodni postupci: koji sucima ili drugim tijelima vlasti daju primjerene mogućnosti pribavljanja informacija o lokaciji djece.
- 6.2 Privremene mjere: koje sudovima daju široke ovlasti za poduzimanje svih neophodnih privremenih mjera.
- 6.3 Uspostavljanje žurnih postupaka uključujući odredbe koje sudove ovlašćuju da se molbi za povratak djeteta po Haškoj konvenciji da prednost, ili koncentriranje nadležnosti na ograničeni broj sudova.
- 6.4 Vođenje slučaja: u ustavom dozvoljenoj mjeri odrediti rokove za donošenje odluka.
- 6.5 Pravila dokazivanja
 - 6.5.1 Dokazi o sadržaju stranog prava: uzimanje u obzir postupaka temeljem ove Konvencije koji se odnose na strano pravo (članci 14. i 15.), čime se osiguravaju mehanizmi za smanjenje odgode u suđenju.
 - 6.5.2 Pisani dokazi: uzimanje u obzir onih postupaka sukladno Konvenciji koji dopuštaju pisane dokaze država podnositeljica zahtjeva čime se eliminira potreba za usmenim svjedočenjem. Osim u izuzetnim slučajevima, oslanjanje u većoj mjeri na pisane dokaze i izjave date pod zakletvom, a u manjoj na usmeno svjedočenje. U slučajevima gdje stvar zahtjeva usmeno svjedočenje (kada postoji prevelika proturječnost pisanih izjava i garantnih dokumenata), vrijeme za usmeno svjedočenje treba ograničiti i usmjeriti na bitne stvari iz predmeta.
 - 6.5.3 Osobno pojavljivanje podnositelja zahtjeva: razmotriti da li bi zahtjev za osobnim pojavljivanjem podnositelja zahtjeva na sudu prouzročio nepotrebnu odgodu u rješavanju slučaja.
- 6.6 Ubrzanje žalbenog postupka: ograničiti vrijeme za podnošenje žalbi kada je to neophodno, odrediti sud ili ograničiti broj instanci kojima se žalba može podnijeti, i navesti posljedice podnošenja žalbe na nalog za povratak djeteta (hoće li nalog za povratak biti obustavljen dok se žalba ne razmotri?).
- 6.7 Ovrha: proučiti jesu li potrebne dopune mehanizama ovrhe u domaćem pravnom sustavu (tj. odredbe o nepoštivanju suda, novčane ili zatvorske kazne, ovlasti da se naredi otkrivanje mjesta gdje se dijete nalazi, izdavanje naloga za traženje djeteta, proširenje uloge državnog odvjetnika). A u sustavima gdje su neophodni dodatni koraci za ovrhu, osigurati da podnositelj zahtjeva bude upoznat o potrebi za poduzimanjem posebnih postupaka ovrhe. U tu svrhu, važno je uočiti potrebu za ovrhom naloga za povratak djeteta, tj. da se povratak doista i obavi, a ne samo naredi.

7. SAŽETAK: PRAVNI SAVJET I POMOĆ

- 7.1 U državama koje nisu stavile rezervu na članak 26. stavak 3., u sklopu provedbenih mjera ima se osigurati dostupnost odgovarajućeg pravnog savjeta. Države koje su stavile takvu rezervu mogu poticati odvjetnike da ponude nezavisno, privatno zastupanje odgovarajućim podnositeljima zahtjeva za umanjeni honorar ili na dobrovoljnoj osnovi. Bez obzira na rezerve na članak 26. stavak 3., mjere provedbe moraju podnositelju molbe omogućiti pravodoban i učinkovit pristup sudu ili upravnom tijelu.
- 7.2 Svaka država treba dostaviti jasan opis svojih pravnih ili upravnih postupaka, organizacije pravne pomoći i naputaka o podobnosti. Ove podatke treba dostaviti središnjim izvršnim tijelima drugih zemalja i objaviti ih na Internet-stranici.
- 7.3 Pitanje iznosa troškova može se obuhvatiti provedbenim mjerama.

8. SAŽETAK: POMOĆ PRI TUMAČENJU

Za ujednačeno tumačenje i primjenu Konvencije nužan je međunarodni pristup. Kod pripreme nacrtu provedbenih zakona preporuča se upotreba dopunskih materijala za pojašnjenje kao vid pomoći pri tumačenju. U tu svrhu preporuča se upotreba sljedećih dopunskih materijala:

- 8.1 Eksplanatorni izvještaj Konvencije (Izvještaj Pérez-Vera). Također bi bilo korisno da se uvrsti i popis termina Eksplanatorni izvještaja za provedbu zakona i mjera.
- 8.2 Međunarodno pravosuđe.
- 8.3 Izvještaji sa sastanaka Posebnog povjerenstva.
- 8.4 Znanstveni radovi.

9. SAŽETAK: OLAKŠAVANJE PRIHVATA PRISTUPA

Države koje nisu bile članice Haške konferencije na dan 25. listopada 1980., mogu pristupiti Konvenciji. Taj će pristup imati učinka samo između države pristupnice i onih država ugovornica koje su se formalno izjasnile da prihvaćaju njen pristup.

- 9.1 Države pristupnice moraju dostaviti informacije o svojoj sposobnosti za izvršenje obaveza koje proizlaze iz Konvencije kako bi se ostalim državama ugovornicama olakšalo prihvaćanje njihovog pristupa.
- 9.2 Države pristupnice se potiču pružiti informacije koje se traže u standardnom upitniku prije ili odmah nakon pristupanja, tako da ih dostave Stalnom uredu, te ako se to traži, i neposredno drugim državama ugovornicama.
- 9.3 Postojeće države ugovornice, ili gdje je to prikladno, njihova središnja izvršna tijela, ponekad izravno šalju upitnik novim državama pristupnicama. U tom slučaju, bit će korisno ako, kao sastavni dio razmjene, ovom zahtjevu prilože podatke o funkcioniranju Konvencije u državi koja je zatražila informacije.

10. SAŽETAK: PROVEDBA: STALNI PROCES

- 10.1 Središnja izvršna tijela ili druga nadležna tijela potiču se da razviju program educiranja i obuke osoba odgovornih za provedbu ove Konvencije (sudaca, pravnika, agencija za lociranje djeteta, socijalnih službi i ostalih kojih se to tiče), i na rješavanje poteškoća koje se mogu pojaviti u praktičnoj primjeni.
- 10.1.1 Treba poticati međunarodne pravosudne konferencije kao sredstvo unapređivanja znanja i izgradnje međusobnog razumijevanja i povjerenja među sucima.
- 10.1.2 Moguće je obratiti se Stalnom uredu radi pružanja informacija ili pomoći pri edukaciji i obuci sudaca, vladinih službenika, osoblja središnjih izvršnih tijela i privatnih odvjetnika, o funkcioniranju specifičnih instrumenata koje je razvila Haška konferencija.
- 10.2 Preporučuje se nazočnost i sudjelovanje na sastancima Posebnog povjerenstva kako bi se razmotrilo djelovanje ove Konvencije. Sastanci olakšavaju razmjenu ideja, rješavanje međunarodnih poteškoća i pružaju primjere pravilne primjene.
- 10.3 Važne informacije o obuci i edukaciji mogu se dobiti od više izvora uključujući:
- 10.3.1 Internet-stranica Haške konferencije.
- 10.3.2 Baza podataka o međunarodnoj otmici djece (INCADAT).
- 10.3.3 Sudački Bilten o međunarodnoj zaštiti djece.
- 10.4 Nastaviti sa praćenjem primjene i funkcioniranja Konvencije i odgovoriti na sve poteškoće koje se u njenoj provedbi pojave.*

* Vidi Zaključak 2.1, IV. Posebno povjerenstvo, koje preporučuje da se na primjenu, bilo na državnoj ili regionalnoj razini, uvijek treba gledati kao na neprekidni proces razvoja i unapređivanja, čak i ako tekst same Konvencije ostaje neizmjenjen. Vidi također, *infra*, Poglavlje 2.6.

PROVEDBENE MJERE**SADRŽAJ**

Uvod	5
1. Ključna načela provedbe	7
2. Put prema potpisivanju i ratifikaciji ili pristupanju	12
3. Provedbene metode	17
4. Središnja izvršna tijela	22
5. Organizacija sudova	28
6. Postupovnoppravna pitanja	31
7. Pravni savjet i pomoć	39
8. Pomoć pri tumačenju	43
9. Olakšavanje prihvata pristupa	46
10. Provedba: stalni proces	50
Rječnik pojmova	55

UVOD**1. KLJUČNA NAČELA PROVEDBE**

- 1.1 Sredstva i ovlasti
- 1.2 Suradnja
- 1.3 Komunikacija
- 1.4 Ujednačenost
- 1.5 Žurni postupci
- 1.6 Transparentnost
- 1.7 Progresivna provedba

2. PUT PREMA POTPISIVANJU I RATIFIKACIJI ILI PRISTUPANJU

- 2.1 Razumijevanje terminologije Haške konvencije
- 2.2 Koraci koje treba poduzeti prije ratifikacije ili pristupanja Konvenciji ili odmah nakon
 - 2.2.1 Razmišljanje da se postane ugovornica
 - 2.2.2 Priprema mjera provedbe
 - 2.2.3 Provedbene mjere do stupanja na snagu
 - 2.2.4 Stupanje na snagu
 - 2.2.5 Države pristupnice<
 - 2.2.6 Provedba nakon stupanja na snagu

3. PROVEDBENE METODE

- 3.1 Oblik provedbe
- 3.2 Monistički pristup (neposredna primjena)
- 3.3 Dualistički pristup (neposredna primjena ili transformacija putem zakona)
 - 3.3.1 Implikacije ugradbenog pristupa
 - 3.3.2 Implikacije transformacijskog pristupa
- 3.4 Stalni proces provedbe

4. SREDIŠNJA IZVRŠNA TIJELA

- 4.1 Uspostava
 - 4.1.1 Imenovanje središnjih izvršnih tijela
 - 4.1.2 Gdje locirati središnja izvršna tijela
- 4.2 Obveze, ovlasti i funkcije

- 4.2.1 Obveze na temelju Konvenciju
- 4.2.2 Ovlasti i funkcije precizirane u mjerama provedbe
 - 4.2.2.1 Primanje i prosljeđivanje molbe
 - 4.2.2.2 Traženje informacije
 - 4.2.2.3 Postupci po primitku molbe
 - 4.2.2.4 Odbijanje prihvata molbe
 - 4.2.2.5 Omogućavanje pravnog zastupanja
 - 4.2.2.6 Zaštita djeteta
 - 4.2.2.7 Osiguranje žurnog sudskog postupka
 - 4.2.2.8 Osiguranje ovrhe odluke

4.3 Postupak

5. ORGANIZACIJA SUDOVA

- 5.1 Koncentrirana nadležnost
- 5.2 Ostali organizacijski aranžmani

6. POSTUPOVNOPRAVNA PITANJA

- 6.1 Prethodni postupci
- 6.2 Privremene mjere
- 6.3 Najžurniji sudski postupci
- 6.4 Vođenje slučaja
- 6.5 Pravila dokazivanja
 - 6.5.1 Dokazi o sadržaju stranog prava
 - 6.5.2 Pisani dokazi
 - 6.5.3 Osobno pojavljivanje podnositelja molbe
- 6.6 Ubrzanje žalbenog postupka
- 6.7 Ovrha

7. PRAVNI SAVJET I POMOĆ

- 7.1 Rezerve na pravnu pomoć
- 7.2 Pružanje pravne pomoći i savjeta
- 7.3 Troškovi

8. POMOĆ PRI TUMAČENJU

- 8.1 Eksplanatorni izvještaj Konvencije: Izvještaj *Pérez-Vera*

8.2 Međunarodno pravosuđe

8.3 Izvještaji sa sastanaka Posebnog povjerenstva

8.4 Znanstveni radovi

9. OLAKŠAVANJE PRIHVATA PRISTUPA

9.1 Koraci kojima se ohrabruje prihvatanje pristupa

9.2 Standardni upitnik za nove države pristupnice

9.2.1 Upitnik

10. PROVEDBA: STALNI PROCES

10.1 Educiranje i obuka

10.1.1 Edukacija sudaca

10.2 Praćenje i analiza

10.3 Dostupna sredstva

10.3.1 Internet-stranica Haške konferencije

10.3.2 Baza podataka o međunarodnoj otmici djece (INCADAT)

10.3.3 Sudački Bilten o međunarodnoj zaštiti djece

RJEČNIK POJMOVA

UVOD

Danas postoji više od sedamdeset Država ugovornica *Haške konvencije od 25. listopada 1980. o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djece*. Države ugovornice sastaju se periodično u sklopu Posebnog povjerenstva u organizaciji Stalnog ureda Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu kako bi analizirale i donijele preporuke o praksi temeljem Konvencije. Izvještaji sa sastanaka Posebnog povjerenstva održanih 1989., 1993., 1997. i 2001. dostupni su na Internet-stranicama Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu na < http://hcch.e-vision.nl/index_en.php?act=conventions.publications&dtid=2&cid=24 >.

Tijekom četvrtog sastanka održanog u Hagu 22.-28. ožujka 2001., date su sljedeće preporuke:

"Države ugovornice ove Konvencije trebaju surađivati jedne sa drugima i sa Stalnim uredom kako bi nastao dobar vodič za praksu sukladno članku 7. Konvencije. Taj bi vodič bio praktičan, "how-to" vodič za pomoć u provedbi Konvencije, s gledištem na operativna pitanja te posebno usmjeren na nove države ugovornice. Vodič neće biti obvezujući niti će narušavati nezavisnost sudstva. Metodologiju treba prepustiti Stalnom uredu."

Projekt stvaranja Vodiča za uspješnu primjenu Konvencije iz 1980., otpočeo je 2002. kada je završen Dio I - Praksa središnjih izvršnih tijela i Dio II - Provedbene mjere. Na sastanku Posebnog povjerenstva *Haške konvencije od 25. listopada 1980. o građanskopravnim aspektima otmice djece*, održanog u Hagu od 27. rujna do 1. listopada 2002, donesena je preporuka da se izradi Vodič za pitanja prekograničnog pristupa/kontakta. Također je zatraženo od Stalnog ureda da pripremi izvještaje o neophodnosti izrade vodiča koji bi se bavili prevencijom otmica, ovrhama naloga za povratak djece i pravosudnom suradnjom.

• • •

II Dio Vodiča za uspješnu primjenu pokreće pitanja koja se trebaju razmotriti kod primjene ove Konvencije unutar državnog sustava. Njegov cilj je da se privuče pozornost na aranžmane, praksu i postupke za koje se u praksi ustanovilo da su korisni za uspješnu primjenu i djelovanje ove Konvencije u različitim zakonodavstvima.

Odredbe *Haške konvencije od 25. listopada 1980. o građanskopravnim aspektima otmice djece* napisane su dovoljno preciznim i neutralnim jezikom kako bi ih domaći sudovi i vlasti mogli lako primjenjivati. Pitanje, je li neophodno da neka država ugovornica ugradi ovu Konvenciju u domaći sustav, zavisi od ustavnog ustroja svake pojedine države (*vidi, infra*, Poglavlje 3). Bez obzira o kakvom se ustavnom uređenju radi, neke od provedbenih mjera bit će neophodne za učinkovito funkcioniranje ove Konvencije.

Na primjer, obveza države ugovornice da imenuje središnje izvršno tijelo očigledno zahtijeva određenu mjeru provedbe. Također članak 2. Konvencije, koji državama ugovornicama nameće opću obvezu za "poduzimanje svih prikladnih mjera kako bi se na njihovom teritoriju osigurala provedba ciljeva Konvencije,"¹ zahtijeva razmatranje koje bi to mjere trebale biti. Članak 2. nadalje definira da

¹ *Vidi* Izvještaj Pérez-Vera, odlomak 62.: "... ovaj članak određuje opću obvezu koja leži na državi ugovornici. To je dužnost koja, za razliku od obveza da se postigne određeni rezultat koje se obično nalaze u konvencijama, ne zahtijeva stvarne rezultate već samo usvajanje pristupa zamišljenog da polučiti takve rezultate. U postojećem slučaju, stav i ponašanje koje se traži od država izražen je zahtjevom da se "poduzmu sve prikladne mjere kako bi se na njihovom teritoriju osigurala provedba ciljeva ove konvencije." Konvencijom se također traži da, istodobno sa zaštitom 'samoizvršnog' karaktera njenih članaka, ohrabruje države ugovornice da crpe inspiraciju iz ovih pravila u rješavanju problema sličnih onima kojima se Konvencija bavi, ali koji ne spadaju u njen djelokrug *ratione personae ili ratione temporis*. S druge strane, ovo bi trebalo voditi ka pažljivom ispitivanju pravila Konvencije svaki put kad država razmišlja o izmjeni vlastitih unutarnjih pravila o pravima na skrb ili viđanje djeteta. U drugu ruku, proširenje ciljeva Konvencije na slučajeve koji nisu pokriveni njenim odredbama, trebalo bi utjecati na sudove i biti evidentno kroz smanjenu upotrebu izuzeća od javne prakse kada treba odlučivati o pitanjima koja se tiču međunarodnih odnosa izvan djelokruga ove Konvencije." Elisa Pérez-Vera, Eksplanatorni

će države ugovornice "primijeniti najuspješnije raspoložive postupke." U tom smislu, iskustvo nam pokazuje da specijalne provedbene mjere, kao što je koncentriranje "haških" slučajeva povratka djeteta na ograničeni broj sudova ili primjena ubrzanih postupaka, mogu biti presudne za uspješno funkcioniranje ove Konvencije.

Iako je nemoguće bilo što iz ovog Vodiča iskonstruirati kao obvezujuće za određenu državu ugovornicu, sve se države ohrabruju, bilo da razmatraju mogućnost da tek postanu ugovornice u ovoj Konvenciji ili to već jesu, organizirati svoje pravne i postupovne strukture na način kojim se osigurava efikasno funkcioniranje Konvencije.² Ovaj Vodič također može pružiti sugestije za "uspješnu praksu" onim državama koje su Konvenciju već uvele u svoje domaće zakone.

• • •

Veliki broj nacionalnih eksperata potpomogao je svojim savjetima nastanak ovog dijela Vodiča. Stalni ured zahvaljuje tim pojedincima na njihovoj pomoći i savjetima.* Posebno zahvaljuje Marion Ely, pravnoj djelatnici u Stalnom uredu, koja je obavila ključni rad na ovom dijelu Vodiča.

• • •

II Dio Vodiča za uspješnu primjenu pripremljen je od strane Stalnog ureda, nakon čega je razmotren i odobren od strane Posebnog povjerenstva za pitanja *Haške konvencije od 25. listopada 1980. o građanskopravnim aspektima otmice djece, održane u Hagu od 27. rujna do 1. listopada 2002.*

izvještaj o Konvenciji o otmici djece, u 3 Haškoj konferenciji o međunarodnom privatnom pravu: Actes et Documents de la Quatorzième Session 426 (1982).

² *Vidi* Zaključak IV, Prvo posebno povjerenstvo.

* Posebne zahvale upućuju se: Peteru Beatonu (Scottish Executive Justice Department, Velika Britanija), Béatrice Biondi (Ministère de la Justice, Francuska), Algeria Borrás (Unversad de Barcelona, Španjolska), Andreas Bucher (Université de Genève, Switzerland), María del Carmen Seoane de Chiodi (Ministerio de Relaciones Exteriores Comercio, Internacional y Culto, Argentina), Manon Dostie (Ministry of Justice, Kanada), Adair Dyer (Former Deputy Secretary General of the Hague Conference, Sjedinjene Američke Države), Barbara Hechter (Office of the Chef Family Advocate, Južnoafrička Republika), Matthias Heger (Bundesministerium der Justiz, Njemačka), Martha Hutchens (Department of State, Sjedinjene Američke Države), Dorothea van Iterson (Ministerie van Justitie, Nizozemska), časnom sucu Patricku Mahony (Family Court of New Zealand), Peter McEleavy (University of Aberdeen, Velike Britanija), Laura McPolin (Northern Ireland Court Services, Velika Britanija), Laura Mulheron (Scottish Executive Justice Department, Velika Britanija), Nicolette Rusca-Clerc (Office fédéral de la Justice, Švicarska), Werner Schütz (Bundesministerium für Justiz, Austrija), The Rt Honourable Lord Justice Mathew Thorpe (Court of Appeals of England and Wales, Velika Britanija), Kathleen Wilson (Department of State, Sjedinjene Američke Države), Ian Wingfield (Department of Justice, Posebna upravna Propisija Hong-Kong, Kina), Cathy Wong (Department of Justice, Posebna upravna Propisija Hong-Kong, Kina) i Sarah Armstrong i Valériane Oreamuno (Stalni ured).

SAŽETAK: KLJUČNA NAČELA PROVEDBE

1.1 Sredstva i ovlasti

Bilo bi korisno da se provedbenim mjerama

- odrede ovlasti i funkcije nadležnih tijela;
- svim čimbenicima osiguraju potrebna sredstva;
- osnuju nadležna izvršna tijela ili da se uspostave specifične procedure.

1.2 Suradnja

- Unutarnje funkcioniranje može se poboljšati efikasnom komunikacijom i suradnjom između državnih tijela.
- Vanjsko funkcioniranje može se poboljšati efikasnom komunikacijom i suradnjom između tijela u različitim zakonodavstvima.
- Suradnja se može intenzivirati sastancima i razmjenom informacija.

1.3 Komunikacija

- Ciljevi Konvencije i njene pravne implikacije moraju se jasno predočiti onima na koje se Konvencija odnosi, ili onima koji je budu morali primjenjivati.
- Stupanje na snagu Konvencije mora biti popraćeno adekvatnim publicitetom i informacijama u javnosti.
- Kontakt podaci o središnjem izvršnom tijelu, i eventualne promjene istih, moraju se dostaviti Stalnom uredu.
- Opis pravnog i upravnog sustava države mora biti dostupan.

1.4 Ujednačenost

- Konvenciju je potrebno ujednačeno provoditi i tumačiti u svim državama ugovornicama.

1.5 Žurnost postupka

- Žurnost je bitna u svim fazama postupaka temeljem Konvencije, uključujući žalbe.
- Države ugovornice trebaju primijeniti najžurniji postupak u ostvarivanju ciljeva Konvencije.
- Gotovo svi aspekti primjene mogu utjecati na brzinu rješavanja zahtjeva.

1.6 Transparentnost

- Države ugovornice moraju dostaviti opis svog pravnog i upravnog postupaka.
- Transparentnošću procesa promiče se izgradnja međusobnog razumijevanja i povjerenja.

1.7 Progresivna provedba

- Na proces provedbe treba gledati kao na neprekidni proces razvitka i poboljšanja.
- Države ugovornice trebaju nastaviti ocjenjivati djelotvornost Konvencije u domaćem pravnom sustavu i razmatrati načine na koje se može poboljšati provedba Konvencije.

1. KLJUČNA NAČELA PROVEDBE

Postoji nekoliko ključnih načela provedbe koji se općenito odnose na provedbu Konvencije i kojih se treba pridržavati u razmatranju provedbenih zakona i mjera. Ta načela mogu se sažeti na ovaj način:

- sredstva i ovlasti
- suradnja
- komunikacija
- ujednačenost
- žurni postupci
- transparentnost
- progresivna provedba

1.1 Sredstva i ovlasti

Svim čimbenicima uključenim u rad Konvencije moraju se putem provedbenih mjera i zakona dodijeliti dostatne ovlasti i sredstva kako bi se podržalo efikasno funkcioniranje Konvencije.

Središnje izvršno tijelo mora biti ispravno uspostavljen i imati sredstva i ovlasti koje mu omogućuju ispunjavanje obveza u skladu s Konvencijom.³ U jednom broju država ugovornica, mjerama provedbe detaljno se utvrđuju ovlasti i funkcije središnjih izvršnih tijela koje su eksplicitno naznačene u Konvenciji, kao i druge ovlasti i funkcije koje se smatraju implicitnim ili služe pomoćnoj funkciji.⁴

Posebno je korisno da se kroz provedbene mjere uspostavi nadležno tijelo koje će odrediti koji sudovi imaju nadležnost, definirati postupke kod prijema molbi, pružiti pravnu pomoć u skladu sa Konvencijom i regulirati žalbene postupke i izvršenje naloga.⁵ Bilo bi vrlo korisno kada bi se, koliko je to ustavom dozvoljeno, mjerama provedbe sudovima dale odgovarajuće ovlasti za poduzimanje bilo kakvih privremenih mjera, kao i široke ovlasti u davanju prednosti haškim molbama za povratak djeteta.⁶

1.2 Suradnja

Unapređenje unutrašnje suradnje

Odgovornosti tijela kao što su, *inter alia*, središnja izvršna tijela, sudovi, odvjetnici, socijalne službe i policija, međusobno su zavisne. Prema Konvenciji, svako tijelo igra važnu ulogu pa je od presudne važnosti efikasna komunikacija i suradnja između tih tijela.

³ Vidi Zaključak 1.1, Četvrto posebno povjerenstvo.

⁴ Vidi, *infra*, Poglavlje 4.

⁵ Vidi, *infra*, Poglavlja 4, 5, 6 i 7.

⁶ Vidi, *infra*, Poglavlje 6.

Unapređenje vanjske suradnje

Konvencija ne može ispravno funkcionirati bez potpune suradnje središnjih izvršnih tijela različitih država ugovornica. U sve većoj mjeri, suradnja između sudova različitih država postaje obilježje slučajeva Konvencije.

Unapređenje suradnje putem sastanaka i razmjene informacija

Suradnja se također može unaprijediti kroz sastanke i razmjenu informacija, uključujući sastanke Posebnog povjerenstva za analizu funkcioniranja Konvencije (koje Haška konferencija periodično saziva), ostale sastanke središnjih izvršnih tijela, međunarodne seminare i pravosudne konferencije. Ovakvi međunarodni sastanci pospješuju razmjenu ideja, rješavanje međunarodnih problema te pružaju primjere uspješne prakse. Oni pridonose međusobnom razumijevanju i povjerenju između središnjih izvršnih tijela, sudaca i ostalih čimbenika, što je nužno za podržavanje uspješnog funkcioniranja Konvencije.⁷

1.3 Komunikacija

Države ugovornice trebaju osigurati da oni na koje se Konvencija odnosi ili koji će je morati provoditi, budu u potpunosti upoznati sa ciljevima i pravnim implikacijama Konvencije. U javnosti se mora pružiti dovoljno informacija i dati publicitet Konvenciji povodom njenog stupanja na snagu.⁸ Kontakt podaci o svim središnjim izvršnim tijelima i o imenovanju glavnog izvršnog tijela, ako takvo postoji, kao i promjene nekih od podataka, moraju se bez odlaganja dostaviti Stalnom uredu Haške konferencije.⁹

Svaka pojedina zemlja mora dostaviti jasno objašnjenje svog pravnog i upravnog postupka, ugovora o pravnoj pomoći, naputaka o podobnosti i svih oblika primjene, a informacije se trebaju proslijediti središnjim izvršnim tijelima drugih država ugovornica.¹⁰

1.4 Ujednačenost

Ujednačena provedba i tumačenje Konvencije

Odredbe se Konvencije trebaju provoditi imajući na umu cilj, a to je međunarodna ujednačenost rješenja u primjeni Konvencije i njenom tumačenju.¹¹

⁷ *Vidi, infra*, Poglavlje 10.

⁸ *Vidi, infra*, Poglavlje 3.

⁹ *Vidi, infra*, Poglavlje 4.

¹⁰ *Vidi, infra*, Poglavlje 7.

¹¹ *Vidi, infra*, Poglavlje 8 i 10.

1.5 Žurni postupci

Žurnost je bitna u svim fazama procesa Konvencije uključujući žalbe

Uz dosljedno uvažavanje sudskog postupka, članak 2. Konvencije zahtjeva od država ugovornica upotrebu najžurnijih postupaka za ostvarivanje ciljeva Konvencije. Posebice, pravosudna i upravna tijela podliježu obavezi žurno procesuirati molbe za povratak djeteta.¹² Žurnim ili uspješnim se smatraju oni postupci koji su ujedno i brzi i učinkoviti.

Gotovo svi aspekti provedbe (npr. davanje adekvatnih sredstava i ovlasti središnjim izvršnim tijelima, raspodjela nadležnosti između sudova/upravnih tijela, postupci koji se trebaju poduzimati na prvostupanjskom i žalbenom sudu, i dostupnost gotovih savjeta, pomoći i zastupanja)¹³ mogu utjecati na brzinu rješavanja molbi.

1.6 Transparentnost

Transparentnost procesa zahtjeva upoznavanje država stranaka s pravnim i upravnim postupcima u drugim državama ugovornicama.

Distribucija i publiciranje relevantnih informacija omogućuju transparentnost procesa i pružaju dragocjeno sredstvo državama bez šireg iskustva u primjeni Konvencije.¹⁴

Transparentnost procesa promovira izgradnju međusobnog razumijevanja i povjerenja.

1.7 Progresivna provedba

Sve države ugovornice trebaju gledati na proces provedbe, bilo nacionalni ili regionalni, kao na neprekidni proces razvoja i unapređivanja. Države ugovornice koje su već provele Konvenciju trebaju neprekidno ocjenjivati funkcioniranje Konvencije unutar domaćih sustava. Države ugovornice moraju neprekidno razmatrati načine za unapređivanje funkcioniranja Konvencije, ako je to prikladno, kroz izmjenu ili dopunu već postojećih mjera provedbe.¹⁵

¹² Članak 11.

¹³ *Vidi, infra*, Poglavlja 4, 5, 6 i 7.

¹⁴ *Vidi, infra*, Poglavlje 9.

¹⁵ *Vidi* Zaključak 2.1, Četvrto posebno povjerenstvo.

2. SAŽETAK: PUT PREMA POTPISIVANJU I RATIFIKACIJI ILI PRISTUPANJU

2.1 Razumijevanje terminologije Haške konvencije

- Svaka država može postati država ugovornica Konvencije.
- Država koja je bila članica Haške konferencije od 25. listopada 1980. može *potpisati i ratificirati* Konvenciju.
- Država koja nije bila članica Haške konferencije od 25. listopada 1980. može pristupiti Konvenciji.
- Država ugovornica mora *izričito prihvatiti* pristup druge države kako bi Konvencija između države ugovornice i nove države pristupnice postala pravosnažna.
- Država mora položiti svoj instrument ratifikacije ili pristupanja u Ministarstvo vanjskih poslova Nizozemske (depozitar).
- Po ovoj Konvenciji sve države ugovornice imaju iste obaveze.

2.2 Koraci koje treba poduzeti prije ratifikacije ili pristupanja Konvenciji ili odmah nakon

- 2.2.1 Ako se razmišlja o tome da se postane ugovornica Konvencije, potrebno je izvršiti konzultacije sa stručnjacima i razmotriti kako će se Konvencija uklopiti u postojeći nacionalni pravni okvir.
- 2.2.2 Kod priprema mjera provedbe potrebno je konzultirati relevantna vladina tijela, osigurati da su svim sudionicima dana dovoljna sredstva i ovlasti za vršenje njihovih dužnosti i provjeriti postoji li potreba za donošenjem izmjena i dopuna već postojećih domaćih zakona.
- 2.2.3 Do stupanja Konvencije na snagu moraju se uspostaviti provedbene mjere, osnovati sva relevantna tijela i upoznati ih s njihovom ulogom.
- 2.2.4 Konvencija stupa na snagu tri mjeseca nakon što je instrument ratifikacije ili pristupa položen kod depozitara.
- 2.2.5 Države pristupnice se ohrabruju odgovoriti na standardni upitnik kako bi se olakšalo postojećim državama ugovornicama prihvaćanje njihova pristupa.
- 2.2.6 Nakon stupanja Konvencije na snagu valja nastaviti s praćenjem njene primjene i funkcioniranja i reagirati na probleme koji se pojave u njenoj provedbi. Važna komponenta učinkovite provedbe je obuka i edukacija odgovornih za provedbu Konvencije.

2. PUT PREMA POTPISIVANJU I RATIFIKACIJI ILI PRISTUPANJU

2.1 Razumijevanje terminologije Haške konvencije

- Država može postati ugovornica Haške konvencije iz 1980. i ako nije članica Haške konferencije.
- *Potpisivanjem* Konvencije iz 1980 država načelno izražava svoju namjeru da postane stranka po Konvenciji. Međutim, potpisivanje ne obvezuje državu da ratificira Konvenciju.¹⁶
- *Potpisivanje nakon čega slijedi ratifikacija*: Ratifikacijom se traži da Konvencija bude odobrena od strane parlamentarnog/zakonodavnog tijela nacionalne vlasti. Ona uključuje zakonsku obvezu da država koja je ratificirala Konvenciju istu i primjenjuje. Prema odredbama Konvencije iz 1980., ratifikacija je rezervirana za države koje su bile članice Haške konferencije za vrijeme zasjedanja na kojem je Konvencija usvojena.¹⁷
- *Pristupanje*: Druge države koje žele postati ugovornice Konvencije iz 1980. mogu joj pristupiti.¹⁸ Pristupanje je proces kojim država koja nije bila članica Haške konferencije u vrijeme kad je Konvencija usvojena (25. listopada 1980.), ipak može postati punopravna stranka Konvencije koja se obvezuje odredbama iz Konvencije.
- Potrebno je da država koja je već ugovornica Konvencije (ratifikacijom ili pristupanjem) prihvati svako naknadno pristupanje kako bi Konvencija bila pravosnažna između države stranke Konvencije i države pristupnice.¹⁹ Nova država pristupnica nema ovlasti prihvatiti pristup Država koje su već pristupile.²⁰
- Da bi Konvencija stupila na snagu potrebno je da država položi instrument ratifikacije, prihvata, odobravanja ili pristupa u depozitorij Haške konvencije pri Ministarstvu vanjskih poslova Kraljevine Nizozemske.²¹
- Sve države koje su potpisale i ratificirale Konvenciju, ili one koje su joj pristupile, smatraju se državama ugovornicama Konvencije. Prema ugovornicama Konvencije primjenjuje se istovjetni tretman bez obzira na način na koji su postale ugovornice. Kada Konvencija stupi na snagu između dviju država, obveze obiju država su iste bez obzira jesu li države ratificirale ili su pristupile Konvenciji.

¹⁶ Članak 18. *Bečke konvencije o Zakonu o sporazumima* obvezuje države da, nakon što pristanu na obveze iz sporazuma, ne ponište cilj i svrhu tog sporazuma prije njegovog stupanja na snagu.

¹⁷ Članak 37. Države koje su bile članice Haške konferencije kada je Konvencija usvojena (25. listopada 1980).

¹⁸ Članak 38. stavak 1.; Države koje ne mogu potpisati i ratificirati, mogu samo pristupiti.

¹⁹ Članak 38. stavak 4.; *vidi također, infra*, Stav 9.1. Zahtjev za izričitim prihvatom stvara određeni stupanj bilateralizacije za države pristupnice.

²⁰ Međutim, neophodno je da svaka država članica koja tek ratificira, prihvati ili odobri Konvenciju (članak 38. stavak 4.) prihvati prijašnje pristupe kako bi Konvencija između ovih država postala pravosnažna.

²¹ Članak 38.

2.2 Koraci koje treba poduzeti prije potpisivanja i ratifikacije ili pristupanja Konvenciji ili odmah nakon

2.2.1 Razmišljanje da se postane ugovornica

- Konzultirati se sa Stalnim uredom Haške konferencije i drugim državama ugovornicama o prednostima koje pruža Konvencija.
- Razmotriti postoji li određeni domaći zakon koji priječi ili otežava provedbu i funkcioniranje Konvencije.
- Osigurati da u različitim pokrajinama, teritorijima ili državama federalnog sustava postoji dovoljno podrške i suglasnosti za ujednačenu i kooperativnu provedbu Konvencije.
- Razmotriti u koji ured smjestiti središnje izvršno tijelo.²²
- Razmotriti kako će središnje izvršno tijelo funkcionirati u postojećem pravnom okviru.
- Konzultirati različite sudionike, vladine i nevladine organizacije s ciljem da se stekne potrebna podrška i odobri ratifikacija ili pristup Konvenciji.

2.2.2 Priprema mjera provedbe

- Konzultirati relevantna vladina tijela radi izrade nacrtu odgovarajućih provedbenih zakona ili pripreme ostalih mjera.
- Odrediti koje će se ovlasti i funkcije dati središnjem izvršnom tijelu, te koja mu ljudska i materijalna sredstva trebaju stajati na raspolaganju.²³
- Osigurati središnjem izvršnom tijelu dovoljno ovlasti za vršenje svojih dužnosti.²⁴
- Razmotriti kojim će sudovima pripasti nadležnost za slučajeve Haške konvencije.²⁵
- Ispitati je li potrebno donijeti amandmane na postojeće zakone, Sudski poslovnik ili Zakon o građanskom postupku.²⁶

²² *Vidi, infra*, Poglavlje 4.1; *vidi* Vodič za uspješnu primjenu, Dio I: Poglavlje 2.3.

²³ *Vidi* Vodič za uspješnu primjenu, Dio I: Poglavlja 1.1, 2.4 i 2.5.

²⁴ *Vidi, infra*, Poglavlje 4.2.

²⁵ *Vidi, infra*, Poglavlje 5.

²⁶ *Vidi, infra*, Poglavlje 6.

2.2.3 Provedbene mjere do stupanja na snagu

- Osigurati postojanje odgovarajućih provedbenih mjera, ili njihovo donošenje i stupanje na snagu prije nego što Konvencija postane važeća za državu ugovornicu.
- Središnje izvršno tijelo treba biti imenovano do trenutka ratifikacije ili pristupa Konvenciji.²⁷
- Osigurati obaviještenost svih relevantnih tijela o datumu stupanja na snagu (npr. sudovi, policija).
- Osigurati svijest svih relevantnih tijela o njihovoj ulozi u provedbi Konvencije (npr. socijalne službe, policija).
- Javno publicirati i distribuirati informacije o Konvenciji.

2.2.4 Stupanje na snagu

- Položiti instrument ratifikacije²⁸ ili pristupa²⁹ ili neke druge relevantne izjave kod depozitara, a jedan primjerak dostaviti Stalnom uredu.
- Konvencija za državu pristupnicu počinje važiti prvog dana trećeg kalendarskog mjeseca nakon polaganja instrumenta pristupa.³⁰
- Središnje izvršno tijelo bi trebalo biti uspostavljeno i pripravno za primanje i podnošenje molbi do vremena kada Konvencija za državu ugovornicu postane pravosnažna.³¹
- Obavijestiti Stalni ured o imenovanju središnjeg izvršnog tijela.

2.2.5 Države pristupnice

- Kada država pristupnica preda svoj instrument pristupa, druge države ugovornice odlučit će hoće li ili ne prihvatiti ovaj novi pristup.³²

²⁷ Vidi Vodič za uspješnu primjenu, Dio I: Poglavlje 2.2.

²⁸ Vidi članak 37.

²⁹ Članak 38.

³⁰ Članak 38. stavak 3.

³¹ Vidi Vodič za uspješnu primjenu, Dio I: Poglavlje 2.2.

³² Članak 38. stavak 4.

- Kako bi se olakšao prihvata pristupanja, države se ohrabruju odgovoriti na standardni upitnik namijenjen novim državama pristupnicama i poslati svoje odgovore izravno Stalnom uredu i svim državama ugovornicama koje to zahtijevaju.³³
- Države ugovornice svoju odluku o prihvatu ili neprihvatanju mogu temeljiti na odgovorima koje je država pristupnica navela u upitniku.
- Za državu koja pristupa i državu koja je izjavila da prihvaća pristup, Konvencija stupa na snagu otprilike tri mjeseca nakon davanja izjave o prihvatu.³⁴

2.2.6 Provedba nakon stupnja na snagu

- Potrebno je omogućiti obuku i educiranje osoba odgovornih za provedbu Konvencije (npr. središnjih izvršnih tijela, sudaca, pravnika, organizacija za lociranje djece, socijalne službe).³⁵
- Ažurirati informacije o Konvenciji i učiniti ih dostupnima javnosti na Internet-stranici ili objavljivanjem brošure ili letaka.³⁶
- Uspostaviti mehanizme praćenja kako bi se prikupili podaci o običajnom pravu i statistički podaci.³⁷
- Nastaviti praćenje primjene i funkcioniranja Konvencije i reagirati na sve probleme primjene do kojih dođe.³⁸

³³ Vidi, *infra*, Odjeljak 9.2. Upitnik je također dostupan na Internet stranicama Haške konferencije < http://hcch.e-vision.nl/index_en.php?act=publications.details&pid=938 >.

³⁴ Vidi članak 38. stavak 5.

³⁵ Vidi, *infra*, Poglavlje 10.

³⁶ Vidi Zaključak 1.8, IV. posebno povjerenstvo.

³⁷ Ovakvim postupcima omogućilo bi se širenje informacija iz Baze podataka o međunarodnoj otmici djece (INCADAT) i Baze statističkih podataka o međunarodnoj otmici djece (INCASTAT) (obje su dostupne na Internet-strani Haške konferencije < http://hcch.e-vision.nl/index_en.php?act=text.display&tid=21 >).

³⁸ Vidi Zaključke 2.1, IV. posebnog povjerenstva, u kojem se preporučuje da provedbu, bilo na državnoj ili regionalnoj razini, treba uvijek posmatrati kao neprekidni proces razvoja i unapređivanja, čak i ako sam tekst Konvencije ostane neizmjenjen.

3. SAŽETAK: PROVEDBENE METODE

- 3.1 Bez obzira primjenjuje li se Konvencija ili ne neposredno unutar nacionalnih sustava, preporučuje se donošenje provedbenih mjera (uključujući Sudski poslovnik i Zakon o građanskom postupku) kao sredstava kojima će se pospješiti učinkovito provođenje Konvencije. To može uključivati mjere za pojašnjenje uloge različitih tijela i vlasti (tj. stvaranje nadležnih tijela, nadležnost sudova), propisivanje nekog postupka temeljem Konvencije (tj. primanje molbi, pružanje pravne pomoći) i te naložiti nadležnim tijelima izvršavanje svojih obveza po Konvenciji.
- 3.2 U *monističkim* državama koje koriste *metodu neposredne primjene*, mora biti dovoljno informacija i publiciteta u javnosti o stupanju Konvencije na snagu i informacija o samoj Konvenciji.
- 3.3 *Dualističke* države mogu Konvenciju učiniti pravosnažnom ugradnjom ili transformacijom sporazuma u zakon.
- 3.3.1 *Dualističke države* koje primjenjuju *pristup ugradnje* mogu donijeti određene odredbe koje se smatraju nužnim za odgovarajuću primjenu sporazuma od strane domaćih tijela ili vlasti.
- 3.3.2 U *dualističkim državama* koje koriste *metodu transformacije*, moguće je izbjeći nepodudaranja Konvencije s domaćim zakonima koja mogu voditi različitom tumačenju. Potrebno je poduzeti mjere kako bi se osigurala provedba Konvencije u njenom međunarodnom kontekstu.
- 3.4 Na provedbu treba gledati kao na neprekidni proces razvoja i unapređivanja. Države ugovornice trebaju nastaviti ocjenjivati rad Konvencije unutar domaćih sustava, te, ako je primjereno, izmijeniti ili nadopuniti provedbene mjere.

3. PROVEDBENE METODE

Kao kod svih Haških konvencija o privatnom međunarodnom pravu, odredbe Konvencije iz 1980. su, uz iznimku onih koje zahtijevaju provedbene mjere, napisane dovoljno preciznim i neutralnim jezikom kojim je sudovima i vlastima omogućena primjena, a da Konvenciju nije potrebno ugraditi u domaće zakonodavstvo pomoću provedbenih zakona. Drugim riječima, odredbe Konvencije su tako formulirane da u biti mogu biti neposredno primijenjene. Međutim, način na koji će Konvencija postati pravosnažna u domaćem pravnom sustavu određene države ugovornice ovisit će od pravnih i ustavnih prilika u toj državi.

Bez obzira na ustavne prilike u nekoj državi, iskustvo nas uči kako su čak i u državama gdje se sporazumi smatraju neposredno primjenjivima, dodatne mjere provedbe izuzetno korisne za provođenje odredbi Konvencije u praksi.

Na primjer, osobito je korisno, bilo putem provedbenih zakona ili drugih mjera, uspostaviti nadležna tijela koja će odrediti nadležnosti određenih sudova, ustanoviti postupke za postupanje s dolazećim molbama, osigurati pravnu pomoć na temelju Konvencije³⁹ i regulirati žalbene postupke i postupke za ovrhu naloga.

3.1 Oblik provedbe

U nekim državama Konvencija stupa na snagu u domaćem zakonodavstvu bez ikakvih prijelaznih faza, nakon što ratifikacija ili pristup postanu pravosnažni (tj. *monističke države*). U drugim je državama potrebno ugraditi Konvenciju u domaće zakonodavstvo putem provedbenih zakona (tj. *dualističke države*).⁴⁰ U slučaju dualističkih država, možemo govoriti o različitim vrstama mjera provedbe. Neki ustavi posjeduju i dualističke i monističke elemente.⁴¹

Tamo gdje se odredbe Konvencije transformiraju u nacionalni zakon ili gdje je nužno donijeti pravni akt kako bi međunarodni sporazum postao pravosnažan, postoji rizik od neusklađenosti međunarodnih i domaćih mehanizama. U dualističkom sustavu, bez obzira da li je zasnovan na neposrednoj primjeni ili transformaciji, može doći do razmimoilaženja u dva pravca: međunarodni sporazum je ratificiran ali neophodni zakoni nisu doneseni, ili, zakoni su doneseni ali nije došlo do ratifikacije.⁴² Kao posljedica toga, javlja se potreba za usklađivanjem ovih dvaju procesa.

3.2 Monistički pristup (neposredna primjena)

Na temelju ustavnih odredbi nekih monističkih država, nakon što se u skladu sa ustavom zaključi neki međunarodni sporazum, i nakon što ga odobre nadležna državna tijela te on postane pravosnažan za državu na međunarodnom planu, sporazum će, bez potrebe za interventnim zakonom, postati dio domaćeg zakona. Sporazumi za koje nije potrebno donošenje zakona definiraju se kao "samoizvršivi".⁴³ U nekim monističkim državama mogu biti potrebne dodatne mjere (zakonodavne, upravne ili fiskalne) kako bi sporazum postao pravovaljan u domaćem zakonu.⁴⁴

U mnogim monističkim državama nakon ratifikacije ili pristupa Haška konvencija postaje pravovaljana danom njenog stupanja na snagu na međunarodnom planu.⁴⁵ Izravno ga primjenjuju pravosudna i upravna tijela te on privatnim osobama daje prava i omogućuje podnošenje zahtjeva.⁴⁶

³⁹ Vidi N. Lowe i S. Armstrong, *Good Practice in Handling Hague Abduction Convention Return Applications* (sponzoriran od strane Međunarodnog centra za nestalu i eksploatiranu djecu, 2002) [nadalje u tekstu 'Izvještaj Lowe'], Poglavlje 2. Vidi Njemačka (ss 1-13).

⁴⁰ Vidi H. van Loon, *The Hague Conventions on Private International Law*, tom 7. u F. G. Jacobs and S. Roberts, *The Effect of Treaties in Domestic Law* (Sweet & Maxwell, London, 1987), na 221-43.

⁴¹ Vidi A. Aust, *Modern Treaty Law and Practice* (Cambridge University Press, 2000), na 145.

⁴² Vidi Van Loon, *supra note 40*, na 230.

⁴³ Aust, *supra note 41*, na 146.

⁴⁴ *Id.*

⁴⁵ Vidi Aust, *supra note 41*, na 146. "Iako postoje mnoge varijacije u načinu na koji su monistički pristupi formulirani u ustavu, tri glavne osobine zajedničke su većini. Prvo, iako je po ustavu neophodno da sporazum najprije odobri parlament,

Kod primjene ovakve metode, na državama leži posebna odgovornost kako bi osobe kojih se tiče ova Konvencija, ili tijela zadužena za njenu primjenu, bili upoznati sa njenim sadržajem, datumom stupanja na snagu, rezervama i imenovanim nadležnim tijelima.

Neusvajanje određenih zakona ili propisa može ponekad dovesti do poteškoća u uspješnom provođenju Konvencije u praksu.⁴⁷

3.3 Dualistički pristup (neposredna primjena ili transformacija putem zakona)

Po ustavnim odredbama dualističkih država, međunarodnom se sporazumu mora dati pravosnažnost ugrađivanjem prava i obveza zacrtanih u sporazumu u domaće zakonodavstvo putem zakona. U ovoj kategoriji, zakon može izravno dati pravosnažnost odredbama sporazuma ako se sporazum priloži kao aneks dispozitivu zakona. Zakonom se sporazum također može prenijeti/transformirati u domaće zakonodavstvo koristeći njegove vlastite materijalnopravne odredbe kako bi se sporazumu dala pravosnažnost bez proglašenja teksta samog sporazuma.⁴⁸

Također, međunarodni sporazum se može staviti na snagu transformacijom kroz provedbene zakone čije odredbe su u skladu sa Konvencijom, ali ne i nužno formulirane istim izrazima kao i Konvencija. Time se odredbe sporazuma koriste kao osnova za izradu nacрта novog zakona ili skupa pravila koja će država ugovornica provoditi. Po ovom pristupu, tekst sporazuma neće se nužno nalaziti u aneksu zakona.

postoje izuzeci za određenu vrstu sporazuma ili određene okolnosti. Drugo, sporazumi se razlikuju po svojoj prirodi ili predmetnoj materiji, pri čemu neke smatramo samoizvršivim dok je za druge potrebna legislativa prije nego što postanu pravovaljani u domaćem zakonu. Treće, samoizvršivi sporazum može predstavljati vrhovni zakon i nadilaziti svu nedosljednu domaću legislativu, bilo postojeću ili buduću, iako u nekim državama gdje je parlament vrhovna vlast, naknadno usvojena legislativa može nadići takav jedan samoizvršivi sporazum."

⁴⁶ Vidi M. Savolainen, *The Hague Convention on Child Abduction of 1980 and Its Implementation in Finland*, *Nordic Journal of International Law*, broj 66. (Kluwer, 1997), na 122.

⁴⁷ Aust, *supra note 41*, na 157. "U monističkog sustavu može proći puno godina nakon stupanja Konvencije na snagu da država koja [...] odluku donosi sud tako da, obično na osnovu molbe građanina, odluči da li je odredba samoizvršiva."

⁴⁸ I. Brownlie, *Principles of Public International Law* (Clarendon Press, 1990), na 48.

3.3.1 Implikacije ugradbenog pristupa

Tamo gdje se Konvencija primjenjuje donošenjem zakona, stavljajući tekst Konvencije u aneks zakona, istovremeno je moguće proglasiti i neke konkretnije odredbe koje su po mišljenju domaćih tijela ili vlasti nužne za odgovarajuću primjenu sporazuma. Na primjer, takvim se posebnim, konkretnim odredbama može pokriti pitanje uspostave nadležnih tijela, nadležnosti sudova, postupci kod primanja molbi i odredbe o pravnoj pomoći na temelju Konvencije.⁴⁹

Ova metoda podupire međunarodni pristup. Naime, ugradnja stvarnog teksta Konvencije kao aneksa zakonu omogućuje izravno pozivanje na članke Konvencije u njihovom kontekstu i olakšava međunarodnu ujednačenost u tumačenju Konvencije.

3.3.2 Implikacije transformacijskog pristupa

Dok upotreba postojeće domaće strukture i terminologije može pravila Konvencije učiniti pristupačnijim sucima, pravnicima i strankama, potrebno je izbjegavati nepodudaranja između međunarodnog i domaćeg zakona. Postoji nekoliko pitanja koja se trebaju dobro promotriti kada se pravila Konvencije reproduciraju u internom transformacijskom statutu:

- Treba uložiti sve napore kako bi se Konvencija mogla tumačiti u svom međunarodnom kontekstu.
- Pažljivo sročene odredbe Konvencije ne smiju se mijenjati na način da se primjenom domaćih pravila poluče rezultati koji su nespojivi sa odredbama Konvencije.⁵⁰
- Sve bitne odredbe Konvencije moraju se ugraditi u domaće provedbene zakone; odredbe koje ne budu uključene u legislativu neće imati snagu u domaćem zakonu.
- Nacrt domaćih odredbi mora biti izrađen u skladu sa ciljevima Konvencije. U tom smislu, dragocjeno je koristiti Eksplanatorni izvještaj o Konvenciji, Izvještaj Perez-Vera.⁵¹

⁴⁹ Vidi Izvještaj Lowe, *supra* note 39, Poglavlje 2.

⁵⁰ Vidi Savolainen, *supra* note 46, na 123. Vidi članak 27. Bečke konvencije o zakonu o sporazumima, koji kaže "[jedna od] stranaka ne može se pozivati na odredbe iz svog internog prava kao opravdanje za neprovođenje sporazuma."

⁵¹ Vidi, *infra*, Poglavlje 8. i Konvencija i Izvještaj Pérez-Vera dostupni su na engleskom, francuskom i španjolskom. Vidi < http://hcch.e-vision.nl/index_en.php?act=text.display&tid=21 >.

3.4 Stalni proces provedbe

Uspješno funkcioniranje Haške konvencije iz 1980. zahtjeva ujednačeno provođenje Konvencije od strane svih država ugovornica. Nacionalni i regionalni pravni okviri unutar kojih Konvencija treba funkcionirati mogu biti izloženi značajnim promjenama. Države ugovornice koje su već provele Konvenciju trebaju kontinuirano ocjenjivati djelovanja Konvencije unutar svojih pravnih sustava. U tom smislu, na provedbu treba gledati kao na neprekidni proces razvoja i unapređivanja,⁵² a države ugovornice moraju nastaviti sa razmatranjem načina za poboljšanje djelovanja Konvencije, ako je moguće izmjenom ili dopunom postojećih provedbenih mjera.⁵³

⁵² Zaključak 2.1; IV. Posebno povjerenstvo.

⁵³ *Vidi, supra*, Poglavlje 1.6.

4. SAŽETAK: SREDIŠNJA IZVRŠNA TIJELA

4.1 Uspostava središnjeg izvršnog tijela zahtijevat će određenu provedbenu mjeru. Treba razmotriti načine kojim će se osigurati dodjela dostatnih sredstava i ovlasti središnjim izvršnim tijelima za izvršavanje njihovih obaveza.

4.1.1 Središnja izvršna tijela trebaju biti imenovana za vrijeme ratifikacije ili pristupa, i uspostavljena u trenutku stupanja Konvencije na snagu (središnja izvršna tijela moraju biti spremna za slanje i primanje molbi). Depozitaru i Stalnom uredu potrebno je dostaviti kontakt podatke središnjih izvršnih tijela (kao i međusobne njihove uloge u federalnim državama u kojima može biti imenovano više središnjih izvršnih tijela). Stalni ured treba redovito obavještavati o mogućim promjenama u kontakt podacima.

4.1.2 Državama se ostavlja po vlastitom nahođenju odlučiti o lokaciji središnjih izvršnih tijela.

4.2 Središnja izvršna tijela trebaju putem mjera provedbe dobiti mandat široke primjene i ovlasti kako bi učinkovito izvršavali svoje obveze i zadatke.

4.2.1 Konvencija jasno propisuje obveze središnjih izvršnih tijela.

4.2.2 U jednom broju država, provedbenim se mjerama određuju ovlasti i funkcije središnjih izvršnih tijela koje su u Konvenciji eksplicitno ili implicitno naznačene. Ove uključuju sljedeće:

- 4.2.2.1 Primanje i prosljeđivanje molbe
- 4.2.2.2 Traženje informacije
- 4.2.2.3 Postupci po primitku molbe
- 4.2.2.4 Odbijanje prihvata molbe
- 4.2.2.5 Omogućavanje pravnog zastupanja
- 4.2.2.6 Zaštita djeteta
- 4.2.2.7 Osiguranje žurnog sudskog postupka
- 4.2.2.8 Osiguranje ovrhe odluke

4.3 Provedbene mjere mogu se iskoristiti za ustanovljenje i pojašnjenje određenih postupaka koje izvršavaju različita tijela i vlasti.

4. SREDIŠNJA IZVRŠNA TIJELA

4.1 Uspostava

Stvaranje jednog središnjeg izvršnog tijela kako bi se omogućilo funkcioniranje Konvencije, obvezno je za sve države ugovornice.⁵⁴ Određivanje, osnivanje i uspostavljanje središnjeg izvršnog tijela zahtjeva neku vrstu provedbene mjere. Ovo se može ostvariti putem zakona ili čisto upravnim postupkom, ovisno o domaćem sustavu svake države ugovornice. U kontekstu provedbe treba razmotriti na koji način bi se osiguralo ispravno uspostavljanje središnjeg izvršnog tijela i stavljanje mu na raspolaganje sredstava i ovlasti kako bi mogao izvršavati svoje obveze po Konvenciji.⁵⁵ *Vidi Vodič za uspješnu primjenu, Dio I: Poglavlje 2, radi detaljnije rasprave.*

4.1.1 Imenovanje središnjih izvršnih tijela

Većina država ugovornica odrediti će samo jedan ured ili upravno tijelo koje je u svojstvu središnjeg izvršnog tijela nadležno za cijelu zemlju. Središnje izvršno tijelo mora biti imenovano u vrijeme ratifikacije ili pristupa Konvenciji, te uspostavljeno i pripremljeno za slanje i primanje molbi kada Konvencija postane pravosnažna za tu državu ugovornicu.⁵⁶

Ako je država ugovornica savezna država,⁵⁷ država koja ima više od jednog pravnog sustava ili država koja ima autonomne teritorijalne jedinice, može se imenovati više središnjih izvršnih tijela i naznačiti njihova teritorijalna nadležnost.⁵⁸ Ako je neka država ugovornica uspostavila više središnjih izvršnih tijela, ona mora odrediti jedno središnje tijelo za slanje molbi.⁵⁹ Ako je imenovano više središnjih izvršnih tijela, mjerama provedbe treba jasno utvrditi uloge, funkcije i ovlasti svakog od pojedinih središnjih izvršnih tijela. Unutrašnje prosljeđivanje molbi između pojedinih središnjih izvršnih tijela je zasebna funkcija koja se treba pojasniti.⁶⁰ Informacije o ulozi, funkcijama i ovlastima središnjih izvršnih tijela trebaju se dostaviti Stalnom uredu i učiniti dostupnima i drugim državama ugovornicama.

Nakon što se odredi središnje izvršno tijelo, potrebno je bez odlaganja dostaviti kontakt podatke o svim središnjim izvršnim tijelima i imenovanju glavnog središnjeg izvršnog tijela, ako postoji, Stalnom uredu Haške konferencije.⁶¹ Vrlo je važno da se redovito ažuriraju podaci na Internet-stranicama Haške konferencije i popis kontakata. Bilo bi korisno kad bi središnja izvršna tijela kreirala Internet-stranicu sa svim bitnim podacima od interesa za ostale države ugovornice i osobe koje su pogođene otmicom djeteta.

4.1.2 Gdje locirati središnje izvršno tijelo?

Konvencija prepušta državama po slobodnom nahođenju odlučiti o lokaciji središnjeg izvršnog tijela. U mnogim državama provedbenim se mjerama za središnja izvršna tijela određuju odjeli

⁵⁴ Članak 6. stavak 1. kaže da će države ugovornice "odrediti središnje izvršno tijelo koje će izvršavati obveze što ih Konvencija predviđa za takvo tijelo."

⁵⁵ *Vidi* Zaključak 1.1, IV posebno povjerenstvo. Članak 7. utvrđuje glavne obveze središnjeg izvršnog tijela; *vidi također* članak 9.

⁵⁶ *Vidi* Vodič za uspješnu primjenu, Dio I: Poglavlje 2.2.

⁵⁷ Australija i Kanada su odredile po jedno središnje izvršno tijelo u svakoj državi, pokrajini ili teritoriju, a također su ustanovile i Savezno izvršno tijelo. *Vidi* Izvještaj Lowe, *supra* note 39, Poglavlje 2.

⁵⁸ Članak 6. stavak 2. Iako Savezne države, Njemačka (s1), Meksiko i Sjedinjene Američke Države (s 11606) imenovale su samo jedno središnje izvršno tijelo putem provedbenih zakona. Dok je u Sjedinjenim Američkim Državama, Department of State imenovan za središnje izvršno tijelo, dolazne molbe se u stvari prosljeđuju kroz Nacionalni centar za nestalu i eksploatiranu djecu, National Center for Missing and Exploited Children (NCMEC).

⁵⁹ Članak 6. stavak 2. *Vidi*, Velika Britanija (s 3(2)); Australija (Propis 13).

⁶⁰ *Vidi*, Velika Britanija (s 3(3)).

⁶¹ *Vidi*, Zaključak 1.2, IV posebno povjerenstvo.

Ministarstva pravosuđa.⁶² Druge države u tu svrhu koriste odjele Ministarstva vanjskih poslova,⁶³ Ministarstva socijalnih poslova i društvenih službi,⁶⁴ kao i urede Saveznog tužiteljstva⁶⁵ i Odjel policije.⁶⁶ (*Vidi Vodič za uspješnu primjenu, Dio I Poglavlje 2.3.2*).

4.2 Obveze, ovlasti i funkcije

Središnja izvršna tijela koji su imenovana od strane država ugovornica igraju ključnu ulogu u omogućavanju uspješnog funkcioniranja Konvencije. U tu svrhu, potrebno je da se putem mjera provedbe središnjim izvršnim tijelima dati mandat dovoljno širok i s širokim ovlastima kako bi uspješno ispunile svoje obveze i funkcije.⁶⁷ *Vidi Vodič za uspješnu primjenu, Dio I: Poglavlje 2. za širu raspravu.*

4.2.1 Obveze na temelju Konvenciju

Članak 7. stavak 2. posebno navodi glavne zadatke za čije ostvarenje središnja izvršna tijela moraju poduzeti "sve potrebne mjere".⁶⁸ Dok nekolicina država navodi dužnosti utvrđene u članku 7. u svojim provedbenim mjerama,⁶⁹ druge države ugrađuju te odredbe uz napomenu kako će središnja izvršna tijela "izvršavati dužnosti koje sukladno Konvenciji moraju izvršavati."⁷⁰

4.2.2 Ovlasti i funkcije precizirane u mjerama provedbe

Provedbene mjere u jednom broju država posebno utvrđuju ovlasti i funkcije središnjih izvršnih tijela koje su eksplicitno navedene u Konvenciji, kao i ostale ovlasti i funkcije koje se smatraju implicitnim ili služe pomoćnoj funkciji.

⁶² Austrija (s 2), Kanada (većina provincija), Francuska, Finska (s 35(1)), Kina (Posebna upravna jedinica Hong-Kong), (s 5(1)), Island (članak 5.), Italija (članak 3.), Nizozemska (s 4(2)), Južna Afrika (s 3), Šri Lanka (s 4), Švicarska, Turska.

⁶³ Meksiko, Sjedinjene Američke Države (s 11606) (Središnje izvršno tijelo SAD-a uspostavljen je naredbom br. 12648 od 11. kolovoza 1988).

⁶⁴ Kanada: Island Prince Edward (s 28(3)).

⁶⁵ Njemačka (s 1). Treba napomenuti da je ovo određenje posljedica posebne raspodjele ovlasti između saveznih i pokrajinskih tijela.

⁶⁶ U državama zapadne i južne Australije.

⁶⁷ *Vidi* Zaključak 1.1, IV. Posebno povjerenstvo; *vidi također* Zaključke II posebnog povjerenstva.

⁶⁸ *Vidi Vodič za uspješnu primjenu, Dio I: Dodatak 2, Obveze središnjih izvršnih tijela.*

⁶⁹ Kanada: Quebec (s 8), Šri Lanka (2 5).

⁷⁰ Australija (Propis (1)), Island (članak 5.).

4.2.2.1 Primanje i prosljeđivanje molbe

Mjerama provedbe središnjim izvršnim tijelima mogu se dati ovlasti:

- za primanje i prosljeđivanje molbi⁷¹ nadležnim upravnim tijelima⁷²
- ili nadležnim domaćim središnjim izvršnim tijelima;⁷³ ili za prosljeđivanje molbi odgovarajućim vlastima u naznačenoj državi ako postoji razlog vjerovati da se dijete nalazi u drugoj zemlji.⁷⁴

4.2.2.2 Traženje informacije

U kontekstu zahtjeva za pružanjem informacija o djetetu sukladno članku 7(d) Konvencije, središnjem izvršnom tijelu mogu biti date ovlasti:

- zatražiti obavijest od odgovarajuće osobe, tijela, ili suda o bilo kojoj stvari koja se može činiti bitnom;⁷⁵ ili
- zatražiti više informacija od središnjeg izvršnog tijela koji je poslao zahtjev u svezi djeteta.⁷⁶

4.2.2.3 Postupci po primitku molbe

Mjere provedbe mogu navesti postupke koje središnja izvršna tijela mogu poduzeti po primitku molbe prema članku 7. Konvencije. One mogu uključivati mjere:

- za traženje pomoći od tijela civilnih službi, državne policije i ostalih tijela;⁷⁷
- za upućivanje zahtjeva državnom odvjetniku ili sudu za pomoć policije u pronalaženju djeteta;⁷⁸
- za osiguranje sigurnosti djeteta i sprečavanje pristranosti u odnosu na jednu od zainteresiranih strana;⁷⁹
- za osiguranje dobrovoljnog povratka djeteta;⁸⁰
- ili postizanje sporazumnog rješavanja tog pitanja;⁸¹ i
- za omogućavanje podnošenja molbe sudu od strane podnositelja molbe ili u njegovo ime.⁸²

⁷¹ Australija (Propis 11(1)), Kanada: Quebec (s 13), Danska (s 3(1)), Finska (s 36), Kina (Specijalna upravna jedinica Hong-Kong) (s 5(2)), Island (članak 5.), Irska (ss 9(1), 10(1)), Italija (članak 7(2).), Novi Zeland (Propis 9, 10), Norveška (s 4(1)), Velika Britanija (s 3(2)).

⁷² Island (članak 5.).

⁷³ Velika Britanija (s 3(3)).

⁷⁴ Šri Lanka (s 6).

⁷⁵ Njemačka (s 3(1)), Velika Britanija (ss 3(c), 6(a) i 6(b)), Zimbabve (s 7).

⁷⁶ Novi Zeland (s 11).

⁷⁷ Italija (članak 3(2)).

⁷⁸ Kanada: Quebec (s 10), Finska (s 35(2)), Njemačka (s 3(1)), Novi Zeland (s 9(1)). U jednom broju država također je moguće uputiti matičnom uredu zahtjev za informacije, među ostalim, u Švedskoj, Njemačkoj i Francuskoj

⁷⁹ Novi Zeland (s 10).

⁸⁰ Australija (Propis 13(4)(c)), Njemačka (s 3(1)), Novi Zeland (s 10).

⁸¹ Australija (Propis 13(4)(a)), Novi Zeland (s 10).

⁸² Novi Zeland (s 10).

Neke provedbene mjere daju središnjim izvršnim tijelima vrlo široke i raznolike ovlasti za obraćanje sudu radi izdavanja naloga koji je po mišljenju središnjeg izvršnog tijela nužan kako bi Konvencija bila učinkovita,⁸³ ili radi poduzimanja bilo kakvih postupaka u ime podnositelja molbe koji su u svjetlu Konvencije potrebni.⁸⁴

4.2.2.4 Odbijanje prihvata molbe

Središnje izvršno tijelo može odbiti prihvata molbe "kada je očigledno da uvjeti iz Konvencije nisu ispunjeni ili je molba na neki drugi način neutemeljena."⁸⁵ Ako molba bude odbijena, središnje izvršno tijelo mora u danom roku obavijestiti podnositelja molbe.⁸⁶ Provedbene mjere mogu, ali ne moraju, određivati kome se podnositelj molbe, čiju je molbu središnje izvršno tijelo odbilo, može žaliti na odluku.⁸⁷ Provedbene mjere također mogu određivati kako odbijanje središnjeg izvršnog tijela za prihvatom molbe po članku 27., ne sprečava podnositelja molbe molbu izravno podneti nadležnom sudskom ili upravnom tijelu te države,⁸⁸ kao i da u tom slučaju odluka središnjeg izvršnog tijela neće biti obvezujuća za to tijelo.

4.2.2.5 Omogućavanje pravnog zastupanja

Bilo bi korisno kada bi se kod izrade nacрта provedbenih mjera pobliže odredila uloga središnjeg izvršnog tijela u pokretanju ili omogućavanju sudskog postupka za povratak djeteta.

- Središnje izvršno tijelo se može izravno obratiti sudu radi izdavanja naloga za povratkom djeteta,⁸⁹ postupati kao podnositelj molbe u danom slučaju ili zastupati roditelja koji je podnio molbu⁹⁰ ili postupati u svojstvu, *amicus curiae*, prijatelja suda.
- U nekim državama ugovornicama, središnje izvršno tijelo može dati uputstva državnom odvjetniku kako bi na sudu nastupio u ime podnositelja molbe u tijesnoj vezi sa središnjim izvršnim tijelom.⁹¹

⁸³ Australijski Propis 14. omogućuje da nadležno središnje izvršno tijelo podnese zahtjev sudu za "izdavanje naloga za povratak djeteta; naloga za privođenje ili zadržavanje djeteta (uključujući pravo da zaustavi, uđe u ili pretrese svako vozilo, brod ili zrakoplov; ili da uđe i izvrši pretres prostorija); naredbu da se dijete ne smije odvesti s mjesta preciziranog u nalogu, kao i da pripadnici australijske Savezne policije spriječe odvođenje djeteta s navedenog mjesta; nalog za sklapanje ugovora potrebnih za smještanje djeteta kod odgovarajuće osobe, institucije ili drugog tijela koji će brinuti o djetetu do donošenja odluke o molbi temeljem Propisa 13.; ili bilo koji drugi nalog koji je po mišljenju nadležnog središnjeg izvršnog tijela neophodan za funkcioniranje Konvencije."

⁸⁴ Irska (ss 9(2), 10(2)), Nizozemska (s 5(1)), Novi Zeland (s9).

⁸⁵ Članak 27. Konvencije ne smije se koristiti na način da središnje izvršno tijelo odlučuje o činjeničnim predmetima umjesto suda. Ako postoji pravno osnovani argument koji se može dalje obrađivati podnošenjem dokaza na sudu, središnje izvršno tijelo treba molbu prosljediti sudu za odlučivanje po danoj stvari, a ne prejudicirati sudsku odluku. Izraz "očigledno" u članku 27. treba tumačiti u uskom značenju, a uticanje članku 29. u pravilu ne bi trebalo biti potrebno. *Vidi* Vodič za uspješnu primjenu, Dio I: Poglavlje 4. *Vidi također* Australija (Propis 13(2)), Kanada: Quebec (s 16), Šri Lanka (s 7).

⁸⁶ Australija (Propis 13(3)), Nizozemska (s 6(1)).

⁸⁷ *Vidi* Njemačka (s 4) gdje se navodi kome se podnositelj molbe može žaliti.

⁸⁸ *Vidi* članak 29. *Vidi* Italija (članak 7(6)).

⁸⁹ Šri Lanka (s 9).

⁹⁰ Finska (s 36(1)), Zimbabve (s 8).

⁹¹ Francuska.

- U drugim državama ugovornicama, središnje izvršno tijelo pomaže podnositelju molbe u traženju kvalificiranog odvjetnika za preuzimanje slučaja.⁹²

4.2.2.6 Zaštita djeteta

Na temelju Konvencije, središnje izvršno tijelo ima opću obvezu zaštititi dijete od opasnosti.⁹³ Neke provedbene mjere daju snagu ovoj obvezi naznačujući da tamo gdje središnje izvršno tijelo skrbi o djetetu, koje je bilo nezakonito odvedeno ili zadržano u skladu sa člankom 3. Konvencije, imenovani upravitelj može osigurati brigu o djetetu i njegovo izdržavanje.⁹⁴ *Vidi Vodič za uspješnu primjenu, Dio I: Poglavlje 4.15* za detaljniju raspravu.⁹⁵

4.2.2.7 Osiguranje žurnog sudskog postupka

Članak 11. stavak 2. Konvencije omogućuje da, u slučaju kad odgovarajuća sudska ili upravna tijela ne donesu odluku u roku od šest tjedana od dana pokretanja postupka, podnositelj molbe ili središnje izvršno tijelo države kojoj je poslan zahtjev, na vlastitu inicijativu ili na traženje središnjeg izvršnog tijela države koja upućuje zahtjev, ima pravo tražiti obrazloženje odgode. Neke provedbene mjere su eksplicitnije od članka 11. stavka 2. jer zahtijevaju da sud, na traženje središnjeg izvršnog tijela ili podnositelja molbe, objasni razloge odgode.⁹⁶

4.2.2.8 Osigurati izvršenja odluke

Moguće je zatražiti od socijalnih i policijskih vlasti pružanje sve moguće pomoći središnjem izvršnom tijelu kako bi se osigurala ovrha naloga za povratak djeteta ili spriječilo odvođenje djeteta izvan zemlje prije njegovog povratka.⁹⁷

4.3 Postupak

U pogledu postupovnih aspekata Konvencije, bilo bi korisno kad bi provedbene mjere navele i pojasnile upotrebu posebnih postupaka od strane različitih tijela i vlasti imenovanih na temelju Konvencije.⁹⁸

⁹² Finska (s 36(1)), Novi Zeland (s 23).

⁹³ Članak 7(b).

⁹⁴ Kanada: Alberta (s 5), Quebec (s 11).

⁹⁵ *Vidi također, infra, Poglavlje 6.2.*

⁹⁶ Australija (Propis 15(4)), Finska (s 37(1)).

⁹⁷ Finska (s 35(2)), Italija (članak 7(5)).

⁹⁸ *Vidi Vodič za uspješnu primjenu, Dio I: poglavlje 3-5 za detaljniju raspravu.*

5. SAŽETAK: ORGANIZACIJA SUDOVA

5.1 Gdje je to po domaćem zakonu moguće i praktično, provedbeno zakonodatstvo može omogućiti koncentriranje Haških slučajeva povratka djeteta na ograničeni broj sudova.

5.2 Ako u domaćim sustavima nije moguće ostvariti koncentriranu nadležnost, bilo zakonom bilo u praksi, osobito je važno osigurati pravosudnu obuku ili informiranje za suce koji će biti uključeni u haške sudske postupke. Bez obzira na organizaciju nadležnosti, pravosudna obuka i edukacija po pitanju Konvencije mora biti dostupna.

5. ORGANIZACIJA SUDOVA

Ključna načela djelovanja Konvencije, osobito načela žurnosti i dosljednosti trebaju biti uzeta u razmatranje kod određivanja nadležnosti pravosudnih ili upravnih tijela koja će rješavati zahtjeve za izdavanje naloga za povratak djeteta temeljem Konvencije.

Provedbenim se mjerama može koncentrirati nadležnost za slučajeve Haške konvencije na određeni sud ili ograničeni broj sudova. U mnogim državama ugovornicama nalazimo ograničenu nadležnost za slučajeve iz Haške konvencije kako bi se pospješilo žurno rješavanje sudskog postupka.

5.1 Koncentrirana nadležnost

S rastućim brojem država stranaka po Konvenciji iz 1980., države su koncentrirale nadležnost za razmatranje haških molbi na ograničeni broj sudova i upravnih tijela unutar svake države. Na IV. posebnom povjerenstvu usvojena je Preporuka kojom se pozivaju države ugovornice voditi računa o znatnim prednostima koje se stječu koncentriranjem nadležnosti za rješavanje haških slučajeva na ograničeni broj sudova.⁹⁹

Glavne prednosti koje se stječu ovakvom koncentracijom nadležnosti za slučajeve iz Konvencije su sljedeće:

- Kumulacija iskustva od strane sudaca koji su uključeni u postupke; i, kao posljedica toga, razvijanje međusobnog povjerenja među sucima i vlastima unutar različitih pravnih sustava;¹⁰⁰
- Postizanje visokog stupnja interdisciplinarnog razumijevanja ciljeva Konvencije, pogotovo razliku između spora po Konvenciji i sudskog spora oko skrbništva;
- Olakšavanje sprečavanja odgode; i
- Veća dosljednost sudaca i pravnika u prakticiranju Konvencije.

Zaključci IV. posebnog povjerenstva, kao i zaključci s jednog broja pravosudnih seminara¹⁰¹ naglašavaju važnost i poželjnost koncentriranja nadležnosti u slučajevima povratka djece na temelju Haške konvencije. IV. posebno povjerenstvo pozvalo je države ugovornice da ne izgube iz vida znatne prednosti koje se stječu koncentriranjem nadležnosti na ograničeni broj sudova pri rješavanju Haških slučajeva povratka djeteta.¹⁰²

⁹⁹ Vidi Zaključak 3.1, IV. Posebno povjerenstvo.

¹⁰⁰ Vidi Zaključak 1, Međunarodni pravosudni seminar o *Haškoj konvenciji o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djece* iz 1980, De Ruwenberg, Nizozemska, 20-23. listopada 2001 [dalje u tekstu 'De Ruwenberg 2001']; Zaključak 1(d), Pravosudna konferencija običajnog prava o međunarodnoj otmici djece od strane roditelja, Washington, D.C., 17-21. rujna 2000 [dalje u tekstu 'Washington 2000']; vidi također Zaključak 4, Pravosudni seminar o međunarodnoj zaštiti djece, De Ruwenberg, Nizozemska, 3-6. lipnja 2000 [dalje u tekstu 'De Ruwenberg 2000'].

¹⁰¹ Uključujući, između ostalog, De Ruwenberg 2001, De Ruwenberg 2000, Washington 2000, Pravosudnu konferenciju o obiteljskom pravu francuskog i engleskog govornog područja, Dartington Hall, Engleska, 4-7. lipnja 2001; i III Britansko-njemačku konferenciju o obiteljskom pravu, Edinburg, Škotska, rujan 2000. Zaključci sa navedenih pravosudnih konferencija dostupni su na < http://hcch.e-vision.nl/index_en.php?act=text.display&tid=21 >.

¹⁰² Zaključak 3.1, IV. zasjedanje Posebnog povjerenstva.

Naširoko se priznaje pozitivno iskustvo nekolicine zemalja koje su koncentrirale nadležnost u haškim slučajevima povratka na ograničeni broj sudova i sudaca.¹⁰³ Pozdravlja se daljnji napredak u ovom pravcu koji je već postignut u nekoliko zemalja;¹⁰⁴ a također i činjenica da se ovo pitanje razmatra i u drugim zemljama.¹⁰⁵ U nekoliko zemalja postoje posebni vidovi uređenja.¹⁰⁶ Na primjer, nadležnost može biti ograničena na razinu višeg suda ili na specijalizirani sud obiteljskog prava ili na neke druge specijalizirane sudove ili suce.¹⁰⁷

5.2 Ostali organizacijski aranžmani

U državama gdje domaći pravosudni sustav ne dopušta koncentraciju nadležnosti, *osobito* je važno da se sucima zaduženim za haške slučajeve pruži odgovarajuća obuka i edukacija.¹⁰⁸ Sudačka obuka i edukacija su učinkovita oruđa za pomoć sucima u razumijevanju Konvencije i shodno tome, u donošenju odluka koje će što je više moguće biti u skladu sa ciljevima Konvencije.¹⁰⁹ Obuka i edukacija također mogu staviti naglasak na važna sredstva i oruđa koja im stoje na raspolaganju, kao što su Izvještaj Pérez-Vera i baza podataka o međunarodnoj otmici djece, a koja su od pomoći pri ujednačenom tumačenju Konvencije. Bez ovakve obuke, koherentno i ujednačeno tumačenje i primjena Konvencije mogu biti dovedeni u pitanje.¹¹⁰

¹⁰³ Sustav u Engleskoj i Walesu, kojim je nadležnost koncentrirana na Visoki sud i ograničeni broj sudaca uključenih u vođenje haških slučajeva, predstavlja model učinkovitosti. *Vidi* Velika Britanija (s 4). Australijski model, kojim se nadležnost koncentrira na jedan savezni sud, prikladna je za federalne države koje pokrivaju veliko geografsko područje. *Vidi* Washington 2000.

¹⁰⁴ U Saveznoj Republici Njemačkoj, 1.srpnja 1999. na snagu je stupila dopunjena verzija Akta o provedbi iz 1990 [Akt o provedbi iz 1999]. Ovaj Akt je koncentrirao nadležnost za saslušanje haških slučajeva na 24 suda prvog stupnja u Njemačkoj. *Id.* u članku 1 (kojim se donose amandmani na § 5 Akta o provedbi iz 1990). Prije amandmana, više od 600 sudova imalo je nadležnost u prvom stupnju. U ožujku 2002, zakonom je u Francuskoj koncentrirana nadležnost za haške slučajeve povratka djeteta na po jedan sud unutar svakog nadležnog Prizivnog suda. *Vidi* LOI no 2002-305 du 4 mars 2002 relative à l'autorité parentale (1), J.O. Numéro 54 du 5 Mars 2002 str. 4161.

¹⁰⁵ *Vidi* Zaključak 1, De Ruwenberg 2001.

¹⁰⁶ U Australiji, iako u skladu sa provedbenim zakonom postoji mogućnosti da mnogo različitih sudaca sudi u haškim slučajevima, praksa je ograničila broj sudova, te stoga pravni sustav tako dobro funkcionira. Tamo gdje je to ustavom dozvoljeno, ovakvu bi praksu mogle usvojiti zemlje sa drugačijim zakonodavstvom gdje zakonom nije ograničena nadležnost.

¹⁰⁷ Cipar je modificirao svoj pravni sustav ograničivši nadležnost na svoja dva suda porodičnog prava; u Finskoj (2 31), Kini (Posebna upravna regija Hong-Konga) (s 6), Mađarskoj (članak 3(2)) Uredba br. 7/1988 (VIII.1) Ministarstva pravde, Irskoj (s 7(1)), Mauricijus (s 5(1)), Šri Lanci (s 9), Velikoj Britaniji (s 4) i Zimbabwu (s 6) samo jedan sud prvog stupnja ima nadležnost u odlučivanju o haškim slučajevima.

¹⁰⁸ *Vidi* Zaključak 3.2, IV. posebnog povjerenstva; Zaključak 1, De Ruwenberg 2001.

¹⁰⁹ Neke države koje su osnovane na saveznom principu, npr. Sjedinjene Američke Države, mogu naići na ustavne probleme ako žele koncentrirati nadležnost, pa su stoga usmjerile svoje napore na obuku i edukaciju sudaca. Usto, središnje izvršno tijelo u Sjedinjenim američkim državama rutinski dostavlja informacijske pakete sucima koji vode haške slučajeve.

¹¹⁰ *Vidi, infra*, Poglavlje 10. *Vidi* Vodič za uspješnu primjenu, Dio I: Poglavlje 1.3.4 koje naznačava da u svakoj zemlji treba ohrabrivati publikaciju informacija o praksi i proceduri funkcioniranja Konvencije, uključujući, između ostalog, publiciranje informacija o pravosudnim procedurama i organizaciji sudova.

6. SAŽETAK: POSTUPOVNOPRAVNA PITANJA

Kako bi se osiguralo žurno rješavanje haških molbi za povratak, u mjeri u kojoj je to kompatibilno sa domaćim zakonom, uključujući i pravično suđenje, odredbe provedbenog zakona mogu sadržavati:

- 6.1 Prethodni postupak: davanje ovlaštenja sucima u postupku ili drugim tijelima za pribavljanje informacija o lokaciji djece.
- 6.2 Privremene mjere: davanje širokih ovlasti sudovima za poduzimanje privremenih mjera.
- 6.3 Uspostavljanje žurnih postupaka uključujući odredbe kojima se ovlašćuju sudovi za davanje prednosti rješavanju haških slučajeva povratka djece ili koncentriranje nadležnosti u ovim slučajevima na ograničeni broj sudova.
- 6.4 Vođenje slučaja: koliko je to ustavom dozvoljeno, utvrđuju se rokovi za donošenje odluka.
- 6.5 Pravila o dokazima:
 - 6.5.1. Dokazi o sadržaju stranog prava: uzimati u obzir postupak Konvencije koji se odnosi na strani zakon (članci 14. i 15.), a koja osigurava mehanizme za smanjenje odgode.
 - 6.5.2. Pisani dokazi: uzimati u obzir odredbi Konvencije koji dopuštaju pisane dokaze država koje su podnijele molbu čime se eliminira potreba za usmenim svjedočenjem; osim u izuzetnim slučajevima, veću pouzdanost valja pridavati pisanim dokazima i izjavama danim pod zakletvom, a manju pouzdanost usmenom svjedočenju; a u slučajevima gdje stvar zahtjeva usmeno svjedočenje (zbog suviše velikih proturječnosti u izjavama danim pod zakletvom ili garantnim pismima), usmeno svjedočenje valja vremenski ograničiti i usredotočiti na predmetnu stvar.
 - 6.5.3. Osobno pojavljivanje podnositelja molbe: razmatrati bi li zahtjev za osobnim pojavljivanjem podnositelja molbe na postupku prouzročio nepotrebnu odgodu prilikom razmatranja slučaja.
- 6.6 Ubrzanje žalbi: kada je to potrebno, ograničiti rok za podnošenje žalbe; točno odrediti sud i ograničiti broj instanci za podnošenje žalbi; i navesti koje posljedice može imati ulaganje žalbe na nalog za povratak djeteta (da li će nalog za povratak biti zamrznut dok se čeka na rješavanje žalbe?).
- 6.7 Izvršenje: razmotriti je li potrebno amandmanima dopuniti mehanizme za ovrhu naloga u domaćem sustavu (tj. uključujući i mehanizme nepoštivanja suda, novčanu ili zatvorsku kaznu, ovlaštenje za izdavanje naloga o otkrivanju mjesta na kojem se dijete nalazi, izdavanje naloga za traženje djeteta, proširenje uloge državnog odvjetnika); a u sustavima gdje su potrebni dodatni koraci za izvršenje, osigurati da je podnositelj molbe upoznat s potrebom provođenja zasebnog postupaka ovrhe. U tu svrhu, važno je istaći potrebu da nalog za povratak bude ovršen, tj. da se povratak doista i ostvari, a ne samo naredi.

6. POSTUPOVNOPRAVNA PITANJA

Kao što je slučaj sa svim poglavljima Vodiča za uspješnu primjenu, i poglavlje o Postupovnopравnim pitanjima nije zamišljeno kao sveobuhvatan vodič. U nastavku sa daju tek primjeri uspješne primjene i prakse koje nalazimo u provedbenim mjerama. Kao što smo primijetili, pravni sustavi država ugovornica se u znatnoj mjeri razlikuju, pa se stoga primjeri koje ćemo navesti mogu uzeti u obzir samo ako su prikladni, ili ustavom dopušteni u pojedinim državama ugovornicama.

6.1. Prethodni postupci

Kako bi se na samom početku minimalizirala odgoda u otkrivanju mjesta djeteta, a time i olakšalo pokretanje postupka za povratak djeteta, provedbeno zakonodavstvo može sadržavati odredbe koje sucima daju široke ovlasti u lociranju djeteta.¹¹¹ Zakonodavstvo može definirati ovlasti sudaca u postupku za izdavanje naredbe trećim osobama kako bi otkrile informaciju o mjestu gdje se dijete nalazi,¹¹² ili izdavanju naloga tijelima kako bi se prikladno raspitala.¹¹³

6.2. Privremene mjere

Privremene mjere mogu odigrati vrlo važnu ulogu u uspješnom i brzom raspletu haškog slučaja povratka djeteta. U nekim će slučajevima biti neophodno da sudovi stanu u zaštitu dobrobiti djeteta prije donošenja konačne presude. U drugim će slučajevima biti potrebno da sudovi spriječe bijeg roditelja sa djetetom van područja nadležnosti ili skrivanje na području nadležnosti. U tu svrhu, provedbeno zakonodavstvo može pružati mogućnost da sudac izda nalog kojim će se spriječiti odvođenje djeteta kao način da se pobije molba za povratak djeteta,¹¹⁴ ili da izda nalog za privremeno smještanje djeteta u zaštitno zadržavanje ako postoji opasnost od odvođenja djeteta van područja sudske nadležnosti ili skrivanja na području nadležnost prije nego što sud izda nalog za povratak.¹¹⁵ Zakonodavstvo također može propisivati da relevantna tijela smiju zatražiti od suda izdavanje naloga za zadržavanje djeteta na području svoje teritorijalne nadležnosti¹¹⁶ ili nalog za smještanje djeteta pod zaštitno skrbništvo sa svrhom zaštite djeteta od zlostavljanja.¹¹⁷

¹¹¹ Međutim, u nekim državama potrebno je pronaći dijete prije nego se angažira određeni sud (Austrija). *Vidi također*, Vodič za uspješnu primjenu, Dio I: Poglavlje 10.4.

¹¹² Irska (s 36(1)) propisuje da kada "Sud ne raspolaže sa informacijom o mjestu na kojem se dijete nalazi, Sud može narediti svakoj osobi, za koju je razložno misliti da bi mogla posjedovati relevantnu informaciju, da je otkrije Sudu."

¹¹³ Kanada: Quebec (s 10), propisuje da "[n]a prijedlog državnog tužitelja ili osobe koju je on odredio, sudac Višeg suda može izdati nalog kojim se zahtjeva da policija obavi neophodna ispitivanja u cilju otkrivanja mjesta gdje se dijete nalazi..."

¹¹⁴ Novi Zeland (Propis 25).

¹¹⁵ Nizozemska (1 13(4)).

¹¹⁶ Australija (propis 14), Irska (s 7).

¹¹⁷ Kanada: Quebec (s 10).

6.3 Najžurniji sudski postupci

Države ugovornice su obvezatne žurno rješavati molbe za povratak djeteta.¹¹⁸ Ova se obveza također proteže i na žalbeni postupak.¹¹⁹ Krucijalni čimbenik u uspješnoj primjeni Konvencije je u žurnom rješavanju molbi.¹²⁰

Posljednja rečenica iz članka 2. ove Konvencije precizira jednu posebnu provedbenu mjeru predviđenu za osiguranje ciljeva Konvencije, naime, upotrebu od strane država ugovornica najžurnijih, najuspješnijih dostupnih postupaka u ostvarivanju ciljeva Konvencije.

Provedbeni zakoni mogu sadržavati nove odredbe za olakšanje žurnog procesuiranja haških molbi od strane sudova. Zakoni, propisi, sudski poslovnik ili zakon o građanskom postupku nekoliko država, sadrže odredbe koje sudove ovlašćuju za davanje prioriteta haškim molbama za povratak,¹²¹ poduzimanje svih potrebnih privremenih mjera,¹²² i za pokretanje žurnih postupaka.¹²³

U nekim državama postoji posebna odredba po kojoj se svi slučajevi iz ove Konvencije dodjeljuju posebno određenim sudovima kako bi se osiguralo da svi slučajevi budu vođeni od strane sudaca koji su dovoljno upoznati sa odredbama Konvencije, kao i radi ubrzanja postupka.¹²⁴

6.4 Vođenje slučaja

Žurno donošenje odluka temeljem Konvencije u najboljem je interesu djece.¹²⁵ Kako bi se osiguralo da se molbe za povratak djeteta žurno rješavaju i na prvostupanjskoj kao i na žalbenoj razini, mogu biti potrebne neke praktične ili pravne mjere za striktno vođenje slučajeva.¹²⁶ Ove mjere mogu sadržavati, gdje je to ustavom dozvoljeno, zahtjev ili preporuku sudu pred kojim se vodi postupak i žalbenom sudu da odrede i ispoštuju rokove kojima se osigurava žurno odlučivanje o haškim molbama,¹²⁷ zahtjev da suci, kako na razini i sudskog tako i žalbenog postupka, samostalno vode postupak za povratak djeteta dajući haškim slučajevima povratka pravo prvenstva u redosljedu suđenja.¹²⁸

¹¹⁸ Članak 11.

¹¹⁹ Zaključak 3.3, IV. zasjedanje Posebnog povjerenstva.

¹²⁰ Nažalost, u nekim zemljama potrebni su mjeseci za rješavanje molbi. U nekim slučajevima, osobito kada postoji i žalba, potrebne su i godine za rješavanje molbe. To je u suprotnosti sa slovom i duhom Konvencije. *Vidi također* Izvještaj Lowe, *supra* note 39, Poglavlje 6.4.

¹²¹ *Vidi* Australiju (Propis 15(2)) koji nalaže da "sud mora, koliko je izvedivo, dati takav prioritet molbi kojim će osigurati da se molba rješava onoliko brzo koliko to dopušta valjano razmatranje svakog od pitanja po ovoj molbi."

¹²² Njemačka (s 6(2)), Kina (Posebna upravna jedinica Hong-Konga), Velika Britanija (s 5).

¹²³ Australija (Propis 15(4)), Italija (članak 7(3)). Što se tiče Pravila suda i Pravila o sudskom postupku iz porodičnog prava Velike Britanije iz 1991, pravilo 6.10 glasi: "Saslušanje po prvom sudskom pozivu, po kojem je molba podnesena temeljem Haške konvencije ili Europske konvencije, ne može se odložiti na razdoblje duže od 21 dan."

¹²⁴ *Vidi, supra*, Poglavlje 5.

¹²⁵ *Vidi* Zaključak 2, Washington 2000: "Žurno odlučivanje temeljem Haške konvencije o otmici djece, u najboljem je interesu djece. Na pravosudnim tijelima i na prvostupanjskoj i žalbenoj razini, leži odgovornost za odlučno vođenje postupka u slučajevima povratka po Haškoj konvenciji. Prvostupanjski i žalbeni sudovi moraju odrediti i ispoštovati rokove koji osiguravaju žurno presuđivanje haških molbi." *Vidi također*, Zaključak 3, De Ruwenberg 2001.

¹²⁶ Na primjer, U Novom Zelandu odmah po podnošenju molba se dodjeljuje sucu kojeg je imenovao Glavnog sudac porodičnog suda. Ovaj sudac odgovoran je za sve aspekte vođenja slučaja uključujući smjernice o rokovima kojima se osigurava žurno rješavanje haških molbi."

¹²⁷ Zaključak, 3.4, IV zasjedanja Posebnog povjerenstva; Zaključak 3, De Ruwenberg 2001; *vidi također* Zaključak 2, Washington 2000.

¹²⁸ Zaključak 3.5, IV. zasjedanja Posebnog povjerenstva; Zaključak 3, De Ruwenberg 2001; *vidi također* Zaključak 2, Washington 2000.

6.5 Pravila dokazivanja

Pravila i praksa po pitanju dozvoljavanja i prihvata dokaza, uključujući dokaze vještaka, moraju se primjenjivati u postupku povratka imajući u vidu potrebu za brzinom i važnost ograničavanja ispitivanja na sporna pitanja koja su izravno relevantna za pitanje povratka djeteta.¹²⁹

6.5.1 Dokazi o sadržaju stranog prava

Članak 14.: Pravosudno priznanje zakona i odluka

Na osnovu Konvencije, odvođenje ili zadržavanje djeteta se smatra nezakonitim kada ono predstavlja povredu prava na skrbništvo prema pravu zemlje u kojoj je dijete bilo stalno nastanjeno neposredno prije odvođenja ili zadržavanja. Kao posljedica ovog, nadležna tijela države kojoj je poslan zahtjev morat će uzeti u obzir to pravo kada odlučuju o tome treba li dijete vratiti ili ne.

Svrha članka 14. je pojednostavljenje postupka dokazivanja sadržaja tog prava ili priznanja stranih odluka, čime se nadležnim tijelima omogućuje žurno postupati u postupku povratka djeteta. Provedbeni zakoni ponekad odražavaju članak 14. tako što omogućuju sudovima da utvrde sadržaj stranog prava, ili pravosudne ili upravne odluke izravno bez uticanja posebnim postupcima za dokazivanje sadržaja stranog prava ili za priznavanje stranih odluka a koji bi se inače u drugim slučajevima primjenjivali.¹³⁰ Zakonodavstvo također može dopustiti da se odluke i utvrđenja tijela država ugovornica prihvate na sudu kao dokaz.¹³¹

Članak 15.: Izjave o nezakonitom odvođenju

Članak 15. omogućuje traženje izjave od tijela države u kojoj je mjesto uobičajenog boravišta djeteta o nezakonitoj prirodi odvođenja. Svrha članka 15. je da se pomogne pravosudnim ili upravnim tijelima kojima je molba upućena, u donošenju odluke u slučajevima gdje postoji nesigurnost o tome je li odvođenje ili zadržavanje djeteta bilo nezakonito po pravu države u kojoj je dijete ima uobičajeno boravište.¹³²

U nekim domaćim pravnim sustavima nemoguće je donijeti "deklaratorne presude" osim ako to nije izričito propisano provedbenim zakonodavstvom. Stoga su neke zemlje posebno omogućile kroz provedbeno zakonodavstvo da sudovi mogu donijeti takve deklaratorne naloge.¹³³

Neke zemlje običajnog prava dozvolit će podnošenje *ex parte* zahtjeva za donošenje deklaratorne odluke iz članka 15. Svrha Konvencije mogla bi biti uvelike onemogućena ako bi sud takvu odluku mogao donijeti samo nakon saslušanja koje uključuje i obranu.

¹²⁹ Zaključak, 3.7, IV. zasjedanja Posebnog povjerenstva.

¹³⁰ Kanada: Ontario (s 45), Kina (Poseban upravna jedinica Hong-Konga) (s 9), Mauricijus (s 8(19)), Irska (s 5), Šri Lanka (s 15(2)).

¹³¹ Australija (Propis 29(3)), Irska (s 5), Velika Britanija (s 7).

¹³² *Vidi* Kinu (Posebna upravna jedinica Hong-Kong) (s 10), Irska (s 15(1)), Šri Lanka (s 16), Velika Britanija (s 8), Zimbabve (s 10).

¹³³ Finska (s 47). Zanimljivo je primijetiti da švicarsko središnje izvršno tijelo, Savezni ured pravde, može izdati deklaraciju u skladu sa kojom se odvođenje može smatrati nezakonitim ako se dogodio u suprotnosti sa švicarskim građanskim zakonom. Švicarsko središnje izvršno tijelo može jednako tako prihvatiti i deklaracije po članu 15. drugih središnjih izvršnih tijela i može proslijediti te deklaracije sudu. *Viti također*, Vodič za uspješnu primjenu, Dio I: Poglavlje 3.15.

6.5.2 Pisani dokazi

*"Odgode u pravnom postupku glavni su uzrok teškoća u radu Konvencije. Treba uložiti sve moguće napore za ubrzanje ovakvih postupaka. Sudovi u jednom broju zemalja odlučuju o zahtjevima za povratak djeteta samo na osnovu molbe i bilo kojih dokumenata ili pisanih izjava koje su strane podnijele, bez uzimanja usmenih iskaza ili traženja osobne nazočnosti stranke. Ovo služi bržem rješavanju slučaja. Odluka o povratku djeteta nije odluka o mjerodavnosti skrbnništva."*¹³⁴

Konvencija ublažuje određena pravila o dokazima kao način ubrzanja postupka povratka. Članak 30. Konvencije namijenjen je olakšavanju uvođenja pisanih dokaza, uključujući izjave date pod zakletvom. Po članku 30., svaki zahtjev podnesen središnjem izvršnom tijelu ili molba podnesena sudu, zajedno sa svim priloženim dokumentima ili informacijama, prihvatljivi su na sudu. Države se ohrabruju osigurati, tamo gdje je to potrebno, da se takvim pismenim dokazima prida dužna težina u skladu sa nacionalnim pravilima dokazivanja.

Haški slučajevi povratka daju se presuditi u skraćenom postupku. Puni postupak koji uključuje izvođenje dokaza, neće biti potreban niti poželjan. Zakonodavstvo može omogućiti da dokazi u obliku izjava danih pod zakletvom, transkripta usmenih izjava ili pravnih stajališta države koja je podnijela zahtjev za povratak, budu prihvatljivi na sudu kao dokazi o činjenicama.¹³⁵ Pravila usvojena u nekoliko zakonodavstava omogućuju ekspeditivna saslušanja u tom smislu.¹³⁶

U jednom broju zemalja haški se postupci za povratak djeteta prvenstveno vode na osnovu pisanih podnesaka i dokaza. S ciljem ubrzanja postupaka, u nekim su zemljama razvijena pravila (često od strane pravosudnih tijela) koja definiraju i ograničuju okolnosti pod kojima se prihvaća usmeni iskaz.¹³⁷ Usmeni iskaz neće nužno prouzročiti nepotrebnu odgodu ako se postupak vodi pod striktnim sudačkim nadzorom.¹³⁸ Na primjer, unutar nekog zakonodavstva, postoji veća mogućnost da se dopusti usmeni iskaz ako postoje proturječnosti u pisanim dokazima koje su strane u postupku priložile, a koji se ne mogu razriješiti bez unakrsnog ispitivanja ili usmenog iskaza.¹³⁹ Ako je ovo slučaj, općenito uzevši, obje stranke trebaju dobiti priliku da budu saslušane.

¹³⁴ Zaključak 7, II Zasedanje Posebnog povjerenstva.

¹³⁵ Australijski Propis 29. omogućuje prihvatljivost molbe, priloga i drugih dokumenata dostavljenih u potporu te molbe, kao dokaz činjenica navedenih u molbi ili dokumentu. Usto, izjave svjedoka date pod zakletvom izvan Australije prihvatljive su na sudu usprkos izočnosti svjedoka s unakrsnog ispitivanja.

¹³⁶ Irsko zakonodavstvo propisuje Pravila suda. "38.(1) Postupak po Dijelu II ili III ovog Akta bit će pokrenut po skraćenom postupku. (2) Pravila suda mogu omogućiti žurno uzimanje iskaza po molbi sukaldno Dijelu II ili III ovog Akta." *Vidi također* zakonodavstvo Velike Britanije: "10(1) Tijelo koje ima ovlast za donošenje pravila suda može propisati odredbu po kojoj ovaj dio Akta postaje pravovaljan ukoliko tijelo smatra da je to neophodno ili žurno."

¹³⁷ U praksi, sudovi u Australiji i Velikoj Britaniji postavili su presedane u organičavanju usmenog svjedočenja. *Vidi* Re E. (Maloljetnik) (Otmica djeteta) [1982] 1 FLR 135 (Žalbeni sud Engleske) [INCADAT navod: HC/E/Uke 121]; Re F. (Maloljetnik) (Otmica djeteta) [1992] 1 FLR 548 (Žalbeni sud Engleske) [INCADAT navod: HC/E/Uke 40]; Gsponer protiv Johnstona (1988) 12 Fam. LR 755 (Australijski Sud za obiteljsko pravo u Melbourneu) [INCADAT navod: HC/E/AU 255]. *Vidi* P. Beaumont i P. McElevy, *The Hague Convention on International Child Abduction* (Oxford University Press, 1999), na 257-8.

¹³⁸ Namjena ovog dijela Vodiča za uspješnu primjenu nije bavljena člankom 13. stavkom 2. i saslušanjem djetetovih stajališta. *Vidi* Zaključak 3.8, IV. zasedanja Posebnog povjerenstva ukazuje na to da "[p]ostoje znatne razlike u pristupu po pitanju ispitivanja djeteta iz slučaja..."

¹³⁹ *Vidi* dopunjena Pravila suda (Škotska) iz 1994, Pog. 70, koje je stupilo na snagu 5. kolovoza 1996. Po dopunjenim pravilima, molbe temeljem Konvencije će se od sada presuđivati isključivo na osnovu pisanih izjava datih pod zakletvom, kao dokaza. Usmeno će svjedočenje biti zatraženo samo u odnosu na specifično pitanje ako "se pokaže posebna svrha." Pravilo 70.6(5)(b). *Vidi* Beaumont i McElevy, *supra* bilješka 137., na 184.

U nekim zakonodavstvima gdje Konvencija uspješno funkcionira, pretresi se mogu zasnivati na pisanim izjavama danim pod zakletvom kao glavnim dokazom u većini slučajeva i izvoditi bez usmenog svjedočenja, osobito vještaka. Kod usmenog iskaza, pogotovo ako postoji nepomirljivo proturječje u pisanim dokazima danim pod zakletvom po ključnom pitanju, iskaz se usko fokusira na bitne stvari i vremenski ograničava. U drugim državama ne postoje posebna pravila. U mnogim sustavima, sudac pojedinac koji vodi slučaj postupa u određenoj mjeri po vlastitom nahođenju (diskrecijska ocjena).¹⁴⁰

Što se tiče stručnih dokaza, po procedurama Konvencije dozvoljeni su dokazi o sadržaju prava država koje su podnijele molbu za povratak (članak 14.) čime se eliminira potreba za usmenim iskazom po tom pitanju. Potreba za nalazom i mišljenjem vještaka mora se preispitati u okviru Konvencije i u svjetlu potrebe za žurnim djelovanjem.

6.5.3 Osobno pojavljivanje podnositelja molbe

Zbog međunarodnog karaktera slučajeva iz ove Konvencije i zemljopisnih udaljenosti, zahtjev nekih zemalja da se podnositelj molbe osobno pojavi na sudu u državi kojoj je molba upućena može prouzročiti odgode sudskog postupka i velike troškove podnositelju molbe.¹⁴¹ Uvjet za osobnim pojavljivanjem podnositelja molbe na sudu može, u nekim slučajevima, učiniti pravna sredstva Konvencije nedostupnim. U mnogim slučajevima, ne moraju oba roditelja nužno fizički biti prisutni raspravi o povratku djeteta, već "napušteni" roditelj može biti pravno zastupan kako bi se osiguralo da se u potpunosti razmotre sva relevantna pitanja.

Sudski se postupak može olakšati ako se kao dokaz koristi izjava podnositelja molbe dana pod zakletvom koji je u inozemstvu. U takvim slučajevima, važno je da se na osnovu te izjave pod zakletvom ne izvuku za podnositelja molbe nepovoljni zaključci pošto neće biti nazočan na unakrsnom ispitivanju u vezi svoje izjave date pod zakletvom a koja se razmatra kao dokaz.¹⁴² U tu svrhu, u nekim pravosudnim sustavima postoje sudska pravila koja dopuštaju da podnositelj molbe bude unakrsno ispitan u svojoj zemlji, s tim da zapisnik ispitivanja bude dostavljen državi kojoj je upućena molba kako bi bili upotrijebljeni u sudskoj raspravi o zahtjevu za povratak djeteta.¹⁴³

6.6 Ubrzanje žalbenog postupka

Iskustvo je pokazalo da žalbeni postupak u haškim slučajevima može prouzročiti duge odgode prije donošenja konačne presude po danoj stvari. Ovo se može dogoditi čak i ako je prvostupanjski sud brzo donio odluku. Zahtjev iz Konvencije za žurnim sudskim postupkom također se primjenjuje i u žalbenom postupku.¹⁴⁴ Postoji razlika između sustava koji omogućuju pravovremeno i razumno razmatranje žalbe i onih u kojima, osobe koje su odvele dijete po Konvenciji, mogu lako zloupotrijebiti žalbeni sud. Ovo očito nije spojivo sa ciljevima Konvencije.

¹⁴⁰ Vidi Preliminarni dokument br. 5 dostavljen Posebnom povjerenstvu od ožujka 2001., *Popis predmeta pokrenutih i preporuka danih u odgovoru na Upitnik po pitanju praktičnog djelovanja Haške konvencije od 25. listopada 1980. o građanskopravnim aspektima otmice djece, 2001 Posebno povjerenstvo*, na str. 15-20. kaže se da sudu pojedincu, koji sudi slučaj, mora biti dana sloboda da po vlastitom nahođenju odlučuje o potrebi za usmenim iskazom, pod uvjetom da sudac ne ugrozi potrebni tempo vođenja postupka.

¹⁴¹ U Australiji (Pravilo 29(1) (b)) i Kanadi nazočnost podnositelja molbe nije potrebna. U Škotskoj, na primjer, moguće je da se o slučajevima iz Konvencije odlučuje samo na osnovu izjava danih pod zakletvom. (Dopunjena pravila Vrhovnog suda (Škotska) 1994, Pog. 70). U svezi toga, treba priznati razliku u teškoćama koje se javljaju kod interkontinentalnih otmica i relativno lokalnih otmica (npr. između Francuske i Njemačke).

¹⁴² Vidi Australija (Pravilo 29(2) (b)).

¹⁴³ Vidi Manitoba Court of Queen's Bench Rule 34.07 (Kanada). Druga zakonodavstva mogu dopuštati usmeno svjedočenje putem video-konferencije u slučajevima gdje roditelj nije u stanju putovati ili to ne može priuštiti.

¹⁴⁴ Zaključak 3.3, IV. zasjedanje Posebnog povjerenstva.

Određbe kojima se ohrabruje žurnost u žalbenom postupku mogu sadržavati vremensko ograničenje za podnošenje žalbe na nepovoljnu odluku,¹⁴⁵ traženje dozvole za žalbu¹⁴⁶ i preciziranje suda ili ograničavanje broja sudova kojima se žalbe mogu podnijeti.

Države ugovornice također trebaju osigurati postojanje provedbenih mjera za žurnu ovrhu naloga za povratak djeteta, čak i onda ako je pokrenut žalbeni postupak, izuzev ako nije dopuštena odgoda ovrhe naloga.¹⁴⁷ Na ovaj se način može obeshrabriti zloupotreba žalbenog postupka u svrhu odgađanja povratka djeteta.

6.7 Ovrha

Odgode ovrhe sudskog naloga za povratak, ili njihovo neprovođenje, u nekim državama ugovornicama predstavljaju povod za ozbiljnu zabrinutost.¹⁴⁸ Problemi se obično pojave kod izdavanja naloga za povratak koji ne sadrži odredbu, ili je ona neadekvatna, za njegovo provođenje u praksi. Preporučuje se državama ugovornicama da osiguraju u svojim domaćim sustavima jednostavne i učinkovite mehanizme za ovrhu naloga za povratak djeteta¹⁴⁹ ili da ih omoguće putem provedbenih zakona. U tu svrhu, važno je priznati neophodnost ovrhe naloga, tj. da do povratka diosta i dođe, a ne samo da bude izdan nalog za povratkom.

U pravnim sustavima nekoliko država uspostavljeni su postupci kojima se osigurava brza i učinkovita ovrha naloga za povratak nakon što oni postanu konačni i bezuvjetni (tj. nije moguće podnošenje nove žalbe ili je rok za žalbu istekao).¹⁵⁰

U praksi, sudovi u jednom broju pravnih sustava, po izdavanju naloga, podrobno navode način na koji se povratak mora ostvariti.¹⁵¹ Kod pripreme sudaca za vršenje njihovih dužnosti, države bi trebale naglasiti važnost da sudac u postupku jasno sroči nalog koji se odnosi na praktične strane povratka djeteta (npr. navođenjem točnog datuma i vremena povratka).¹⁵² U tu svrhu, neki sudovi koji provode Konvenciju očekuju da strana koja traži povratak djeteta poduzme neke korake kako bi se minimalizirale posljedice po dijete.¹⁵³

Sudovi također mogu osigurati aranžmane kojim će se otmičar spriječiti da pobjegne sa djetetom u između vremena izdavanja naloga i datuma određenog za povratak. Druge kaznene mjere za obeshrabrenje neizvršenja povratka djeteta uključuju kazne za nepoštivanje suda, novčane kazne¹⁵⁴ ili zatvorsku kaznu.¹⁵⁵ Također je moguće proširiti ulogu državnog/javnog tužitelja kako bi omogućio koordinaciju sa ostalim organizacijama¹⁵⁶ ili ovlastio pokretanje postupka za lociranje djeteta ili

¹⁴⁵ U Velikoj se Britaniji žalbe također moraju podnijeti u roku od 14 dana od odluke suda prvog stupnja. Rješavanje žalbi je ubrzano. Konačno odlučivanje o žalbi iz ove Konvencije može se zakazati u roku od tjedan dana nakon podnošenja iste, osobito ako je izdan nalog za trenutni povratak.

¹⁴⁶ U sustavima u kojima je potrebno dopuštenje za žalbu, žalbe se u ranoj fazi rješavaju kroz "filter". Postupak filtriranja može ubrzati slučajeve u kojima je utemeljenost žalbe slaba.

¹⁴⁷ Njemačka (s 8(1)), Finska (ss 43-46). *Vidi* Italija (članak 7(4)): "Sudski nalog će biti trenutno ovršiv, a na njega se dalje može uložiti žalba na žalbenom sudu. Podnošenje žalbe neće odgoditi ovrhu naloga."

¹⁴⁸ Zaključak 3.9, IV. Posebnog povjerenstva.

¹⁴⁹ *Vidi* Zaključak 4, Washington 2000. *Vidi*, na primjer, Island (Članak 16).

¹⁵⁰ *Vidi* Finska (s 46), Italija (članak 7(4)), Sjedinjene Američke Države (§§ 11601 et. seq.).

¹⁵¹ *Vidi* Zaključak 3.10, IV. zasjedanja Posebnog povjerenstva koje propisuje da «sudovima treba omogućiti da pri izdavanju naloga uvrste odredbe kojima se osigurava da će nalog dovesti do učinkovitog povratka djeteta bez odgode.»

¹⁵² *Vidi* Australija, (Propis 20(1)).

¹⁵³ *Vidi* parnicu Thomson protiv Thomsona na Vrhovnom sudu Kanade, [1994] 3 S.C.R. 551 [INCADAT navod: HC/E/CA 11]. Podnositelja molbe treba pitati je li on/ona spreman da poduzme neke radnje kako bi se olakšao povratak.

¹⁵⁴ Švedska (s 18).

¹⁵⁵ *Vidi* Kanada, Irsku, Velika Britanija i Sjedinjene Američke Države.

¹⁵⁶ Italija (članak 7(5)).

postizanje povratka.¹⁵⁷ Države ugovornice mogu pribjeći korištenju i drugih sredstava, kao što su tijela za provedbu zakona ili privatne agencije kako bi se olakšao povratak djeteta.¹⁵⁸

U sustavima sa drukčijom nadležnosti, povratak je izvediv pod prijetnjom kazne prisilne ovrhe, nalogom za prisilnim pritvorom ili ovlaštenjem za upotrebu sile.¹⁵⁹ Po nekim zakonodavstvima sud može izdati nalog za privođenje ili zadržavanje djeteta.¹⁶⁰

U pravnim sustavima, gdje se od podnositelja molbe traži da poduzme korake kako bi se odluka ovršila¹⁶¹ i/ili kako bi se naložile neke posebne mjere ovrhe,¹⁶² preporučuje se da podnositelj molbe bude upoznat sa ovim dodatnim uvjetima. Države se ohrabruju izbjegavati odgađanje ovrhe naloga za povratak.¹⁶³

¹⁵⁷ Vidi Nizozemska (s 9(1)), Sjedinjene Države (UCCJEA s 315).

¹⁵⁸ Na primjer u Manitobi, (Kanada) *Child Find Manitoba* pomaže na način da djeluje kao posrednik između roditelja otmičara i podnositelja molbe kako bi se organizirao točan datum povratka.

¹⁵⁹ Njemačka (ANCJ s 33 i SorgeRÜbkAG s 8).

¹⁶⁰ Australija (Propis 14), Kanada: Quebec (s 10), Irska (s 37), Novi Zeland (Propis 26(1)), Švedska (s 19).

¹⁶¹ Vidi Vodič za uspješnu primjenu, Dio I; Poglavlje 3.16 navodi da "u nekim zemljama nako što je nalog izdan, podnositelj molbe treba pokrenuti daljne pravne postupke kako bi se isti izvršio. Mnoge zemlje koje su uputile molbu za povratak nisu svjesne potrebe za ovim dodatnim korakom zbog nedostatnih informacija od strane zemlje kojoj je molba upućena." U nekim se zemljama od podnositelja molbe traži da odluku predoči sudskom izvršitelju ili policiji samoj, dok u drugim ovu odgovornost preuzima sud.

¹⁶² U Njemačkoj, na primjer, svaka pojedinačna mjera izvršenja mora biti navedena u sudskoj odluci. Ako se, kao posljedica toga, ne ispoštuje nalog, sud za izvršenje mora izdati naredbu za izvršenje istog.

¹⁶³ Gdje to nacionalni zakon dopušta, izricanje točno određene mjere za slučaj nepoštivanja sudske odluke mogao bi, na primjer, biti uvršten u izvorni nalog za povratak kao mjera predostrožnosti.

7. SAŽETAK: PRAVNI SAVJET I POMOĆ

- 7.1 U državama gdje ne postoji rezerva na članak 26. stavak 3., provedbenim bi mjerama trebalo osigurati dostupnost pravnog savjeta. Države koje su donijele takvu rezervu, mogu ohrabrivati privatne odvjetnike u pružaju usluga nezavisnog, privatnog zastupanja odgovarajućim podnositeljima molbe po umanjenom honoraru ili na dobrovoljnoj osnovi. Bez obzira na rezerve na članak 26. stavak 3., provedbene mjere bi trebale omogućiti pravovremen i efikasan pristup sudu ili upravnom tijelu.
- 7.2 Svaka država trebala bi dostaviti jasna objašnjenja svog pravnog i upravnog postupka, organizacije pravne pomoći i smjernica o podobnosti. O ovim informacijama bi trebalo obavijestiti središnja izvršna tijela drugih država ugovornica i objaviti ih na Internet-stranicama.
- 7.3 Pitanje troškova može također biti obuhvaćeno provedbenim mjerama.

7. SAŽETAK: PRAVNI SAVJET I POMOĆ

Bilo bi idealno kada bi svi podnositelji Haške molbe imali mogućnost pravnog zastupanja od strane povoljnog, iskusnog i upućenog pravnog savjetnika.¹⁶⁴ Dostupnost odgovarajuće pravne pomoći, savjeta i zastupanja, osnovni je faktor omogućavanja brzog sudskog postupka. Financiranje, ili drugi elementi praktične organizacije, kao što je neposredno pravno zastupanje, omogućit će strankama gotov pristup sudu i brzo i učinkovito angažiranje u sudskom postupku. Stanje u državama gdje podnositelj zahtjeva za izdavanje naloga o povratku nema efikasnog načina za podnošenje svoje molbe sudovima, predstavlja ozbiljnu prepreku brzom i efikasnom funkcioniranju Konvencije. Takve se države potiču pojačati svoje napore u osiguravanju odvjetnika ili pravnih savjetnika kako bi se izbjegla ozbiljna pristranost u odnosu prema interesima djece uključene u slučaj.¹⁶⁵

7.1 Rezerve na pravnu pomoć

Prema članku 26. stavak 2. Konvencije, središnja izvršna tijela i druge javne službe država ugovornica ne mogu teretiti podnositelja molbe u svezi molbe podnesene temeljem Konvencije, uključujući troškove sudskog postupka ili, tamo gdje je to slučaj, troškove koji proizlaze iz angažmana pravnik ili pravnih savjetnika. Stavljanjem rezerve na članak 26. stavak 3. država ugovornica se može izjasniti da nije obvezna pokriti bilo kakve troškove nastale angažmanom odvjetnika ili sudskim postupkom, izuzev u mjeri u kojoj je uobičajeno da se takvi troškovi pokrivaju njenim sustavom pravne pomoći i savjeta.

U državama ugovornicama, gdje na raspolaganju ne postoji sveobuhvatan sustav pravne pomoći, rezerve na članak 26. stavak 3. Konvencije mogu negativno utjecati na provedbu Konvencije ako se ne primjene druga sredstva pomoći podnositeljima molbe, u slučaju kada je visina njihovih prihoda prepreka za angažiranje odvjetnika.¹⁶⁶ U nekim se državama poduzimaju naponi za angažiranje pravnik putem općinskih odvjetničkih komora za pružanje besplatne (*pro bono*) pravne pomoći ili pravne pomoći za umanjene honorare u haškim slučajevima povratka kako bi se nadomjestio nedostatak pravne pomoći.

Pretpostavka je da vlasti zemalja koje nisu stavile rezervu na članak 26. stavak 3., neće naplaćivati troškove u svezi haških molbi. U tim zemljama gdje se imenuje odvjetnik za zastupanje podnositelja molbe, troškove trebaju snositi same države ugovornice.¹⁶⁷

¹⁶⁴ Vidi Zaključak 7. sa Washingtonske konferencije iz 2000. koji glasi: "Napuštenim roditeljima koji potražuju povratak djeteta temeljem Haške konvencije o otmici djece, potreban je brz i učinkovit pristup sudovima. Nedostatak pravne zastupljenosti je ozbiljna prepreka u uticanju pravnim sredstvima iz Haške konvencije. Kako bi se ova prepreka prevladala, ostavljenom roditelju treba žurno pružiti iskusnog pravnog zastupnika, gdje je to moguće, o trošku zemlje kojoj je molba upućena."

¹⁶⁵ Zaključak, IV. zasjedanja Posebnog povjerenstva.

¹⁶⁶ Zaključak sa I i II zasjedanja Posebnog povjerenstva glasi: "26(3)... zemlje koje imaju velike teritorije ili su bez sustava pravne pomoći ili imaju teritorijalno nejedinstveni sustav pravne pomoći, iskusile su ili će u budućnosti iskusiti teškoće u pružanju pravnog zastupanja podnositeljima molbe koji ne mogu snositi pravne troškove. Posebno povjerenstvo ohrabruje takve države da pojačaju svoje napore u angažiranju odvjetnika ili savjetnika kako bi se izbjegle ozbiljne predrasude u odnosu na interes djeteta iz tog slučaja."

¹⁶⁷ Počevši od lipnja 2003., sljedeće države ugovornice nisu stavile rezervu na članak 26. stavak 3.: Argentina, Australija, Austrija, Bahami, Belgija, Bosna i Hercegovina, Brazil, Burkina Faso, Kanada (Manitoba), Čile, Kina (Posebna Upravna Regija Makao), Kolumbija, Kostarika, Hrvatska, Cipar, Ekvador, Fidži, Bivša Jugoslavenska Republika Makedonija, Gruzija, Mađarska, Irska, Italija, Latvija, Malta, Meksiko, Nikaragva, Paragvaj, Peru, Portugal, Rumunjska, Slovenija, Španjolska, Švicarska, Tajland, Trinidad i Tobago, Turkmenistan, Urugvaj i Jugoslavija (Federalna Republika).

Neke su države ugovornice stavile rezervu na članak 26. stavak 3., ali su u praksi uspostavile sustav koji podnositeljima molbe pruža besplatnu pravnu pomoć ili pravnu pomoć uz niže honorare. U tim sustavima, podnositeljima molbe može se omogućiti kvalitetno pravno zastupanje od strane odbora iskusnih pravnika bez naplate troškova.¹⁶⁸

7.2 Pružanje pravne pomoći i savjeta

Provedbene mjere u državama koje nisu donijele rezervu na članak 26. stavak 3.,¹⁶⁹ kao i u državama koje su stavile rezervu,¹⁷⁰ mogu posebno uključivati obvezu po Konvenciji kojom troškovi nastali u sudskom postupku temeljem ove Konvencije potpadaju pod domaći sustav pravne pomoći.¹⁷¹ Međutim, za učinkovitu provedbu Konvencije mogu biti potrebne i neke modifikacije. U tu svrhu, neke države su eliminirale primjenu testa mogućnosti/zasluga koji se mogu koristiti u drugim područjima kako bi se odredila podobnost za dobivanje pravne pomoći a koja predstavlja nepotreban gubitak vremena.¹⁷²

Bez obzira je li ili ne neka država ugovornica donijela rezervu na članak 26. stavak 3., provedbenim mjerama se može urediti da središnje izvršno tijelo zastupa podnositelja haške molbe bez naplate troškova.¹⁷³ Bez obzira na rezervu, jedan broj država pruža podnositeljima haških molbi za povratak besplatno pravno zastupanje od strane državnog odvjetnika regije u kojoj dijete živi.¹⁷⁴ Druge države koje su donijele rezervu na članak 26. pružaju besplatnu pravnu pomoć onim podnositeljima molbe koji u svojoj matičnoj državi udovoljavaju kriterijima za stjecanje prava na pravnu pomoć.¹⁷⁵ Neke države čak pružaju besplatnu pravnu pomoć u slučajevima gdje se molbe za povratak djece upućuju u inozemstvo.¹⁷⁶

¹⁶⁸ Britansko zakonodavstvo pruža besplatno pravno zastupanje u slučajevima iz Konvencije i neposredno zastupanje od strane privatnih odvjetnika. Na Novom Zelandu honorare i troškove odvjetnika u zastupanju podnositelja molbe plaća Kruna preko Obiteljskog suda. U Sjedinjenim Američkim Državama poduzimaju se naponi da se pomogne podnositeljima molbe u nalaženju besplatne pravne pomoći na dobrovoljnoj bazi ili po umanjenim honorarima.

¹⁶⁹ *Vidi, supra* bilješku 167. Na primjer, Irski zakon o građanskoj pravnoj pomoći iz 1995, (s 28(5)) jamči pomoć podnositeljima molbe po Haškoj konvenciji ako su središnja izvršna tijela obvezna pružiti pravnu pomoć.

¹⁷⁰ Od lipnja 2003. sljedeće su države ugovornice stavile ogradu na Članak 26. stavak 3.: Bjelorusija, Belize, Kanada (osim Manitobe), Kina (Posebna upravna jedinica Hong-Konga), Češka Republika, Danska, El Salvador, Estonija, Finska, Francuska, Njemačka, Grčka, Gvatemala, Honduras, Island, Izrael, Luksemburg, Mauricijus, Moldavska Republika, Monako, Nizozemska, Novi Zeland, Norveška, Panama, Poljska, Saint Kitts and Nevis, Slovačka, Južna Afrika, Velika Britanija (s 11), Zimbabve (s 3) i Kanada: [Alberta (s 3), Britanska Kolumbija (s 4), New Brunswick (s 3), Newfoundland (s 3), Nova Scotia (s 4), Sjeverozapadne teritorije (s 5), Ontario (s 3), Quebec (s 37), Saskatchewan (s 5), Yukon (s 2)].

¹⁷¹ Njemačka (s 13), Nizozemska (s 16). Novozelandski provedbeni zakon omogućuje pravnu pomoć i zastupanje u slučaju haških molbi na način da za podnositelja molbe, koji nemaju pravnog zastupnika a zatražili su povratak svog djeteta otegot na Novi Zeland, zahtijevaju pravnog zastupnika (s 23). *Vidi* praksu Velike Britanije.

¹⁷² Na primjer, Velika Britanija i Irska.

¹⁷³ Nizozemska (ss 5(1)). U Australiji ova pomoć može uključivati financiranje svih troškova koji se odnose na molbu i sudski postupak, kao što su prevođenje i specijalistički izvještaji. U kanadskoj pokrajini Manitoba nije stavljena oграда na Članak 26. stavak 3. i podnositelji molbe mogu biti zastupani od strane središnjih izvršnih tjela (Kraljevski odvjetnik na Sudu obiteljskog prava). *Vidi* Dio 3 Australijskog pravilnika. *Vidi također* Čile, Češka Republika.

¹⁷⁴ Francuska, Grčka, Nizozemska. U Francuskoj, središnje izvršno tijelo može izdati upute Republičkom tužitelju koji na sudu može postupati u ime podnositelja molbe, u bliskoj vezi sa središnjim izvršnim tijelom.

¹⁷⁵ Kanada: Alberta, Britanska Kolumbija, Quebec.

¹⁷⁶ Austrija, Švedska.

Bilo bi vrlo korisno kada bi sve države ugovornice pružile stranim podnositeljima molbe informacije o pravnoj pomoći, upravnim postupcima i sporazumima o pravnoj pomoći i kriterijima podobnosti za istu. Informacije o načinu na koji se pravna pomoć može zatražiti trebaju biti dostupne na Internet-stranicama središnjeg izvršnog tijela ili dostupne telefaksom na zahtjev.¹⁷⁷

7.3 Troškovi

Provedbene mjere mogu također posebno uključivati mogućnost po Konvenciji za prebacivanje dugovanja na način da, kada se izda nalog za povratak djeteta, sud može narediti da tuženik plati potrebne troškove uključujući pravne honorare, troškove suda i putne troškove,¹⁷⁸ osim ako tuženik jasno ne dokaže bi ovo bilo neprimjereno.¹⁷⁹

¹⁷⁷ *Vidi* Vodič za uspješnu primjenu, Dio I: Poglavlje 4.13. Bilo bi korisno naznačiti je li u slučaju žalbe potrebno podnijeti novi zahtjev za pravnu pomoć. *Vidi* Italija.

¹⁷⁸ Članak 26. stavak 4.

¹⁷⁹ Sjedinjene Američke Države (§ 11607). Po Članu 700. novog Zakona o građanskom postupku, francuski suci imaju neotuđivo pravo troškove građanske parnice pripisati stranki koja je izgubila spor.

8. SAŽETAK: POMOĆ PRI TUMAČENJU

U ujednačenom tumačenju i primjeni Konvencije nužan je međunarodni pristup. Kod pripreme nacрта provedbenih zakona ohrabruje se upotreba dopunskih materijala za pojašnjenje kao pomoć u tumačenju. U tu svrhu ohrabruje se upotreba sljedećih dopunskih materijala:

- 8.1 Eksplanatorni izvještaj Konvencije (Izvještaj Pérez-Vera). Također bi bilo korisno da se uvrste i upućivanja na Eksplanatorni izvještaj u provedbenim zakonima i mjerama.
- 8.2 Međunarodno pravosuđe.
- 8.3 Izvještaji sa sastanaka Posebnog povjerenstva.
- 8.4 Znanstveni radovi.

8. POMOĆ PRI TUMAČENJU

Članak 31. *Bečke konvencije o pravu međunarodnih ugovora* propisuje da će se neki međunarodni ugovor tumačiti u dobroj vjeri i u skladu sa uobičajenim značenjem koje se pridaje odredbama međunarodnih ugovora u njihovom kontekstu i u svjetlu njihove svrhe i cilja.¹⁸⁰ Članak 32. iste Konvencije propisuje da se u određenim okolnostima može uteći dopunskim sredstvima radi potvrde značenja koje proizlazi iz članka 31., uključujući pripremne radove (*travaux préparatoires*).¹⁸¹ Svaki naredni ugovor ili praksa koja uspostavlja ugovor između stranaka čine dio "konteksta" ugovora kada je u pitanju tumačenje.¹⁸²

8.1 Eksplanatorni izvještaj Konvencije: Izvještaj Pérez-Vera

Travaux préparatoires ili pripremni radovi međunarodnih ugovora su važna pomoć u postupku tumačenja.¹⁸³ Oni su posebno važno sredstvo za kreiranje provedbenih zakona i mjera. U tom smislu, naglašava se važnost Izvještaja Pérez-Vera¹⁸⁴ kao pomagala u dosljednom tumačenju i razumijevanju Konvencije iz 1980.¹⁸⁵ Primarna svrha Izvještaja Pérez-Vera je objašnjenje ciljeva odredbi ove Konvencije.

U kontekstu sličnih međunarodnih ugovora, ponekad se usvaja običaj da se u provedbenim zakonima naznače reference za pomoć u tumačenju. Takav se stav obično može uzeti u obzir pri izradi nacrtu provedbenih zakona i mjera za Konvenciju iz 1980.¹⁸⁶

8.2 Međunarodno pravosuđe

Međunarodni instrumenti kao što je Konvencija iz 1980., predstavljaju značajan izazov u smislu njihovog ujednačenog tumačenja. Konvencija funkcionira u širokom spektru pravnih sustava sa različitim pravnim tradicijama i raznovrsnim pristupima pravnoj praksi i postupcima. Minimum koji zahtjeva ideal ujednačenosti rješenja je da sudovi i ostala tijela vlasti, koji su odgovorni za provođenje Konvencije, imaju gotov pristup pouzdanim informacijama o tome što se događa u drugim državama ugovornicama. Baza podataka o međunarodnoj otmici djece (INCADAT) stvorena je s ciljem da se zadovolji ova potreba.¹⁸⁷

Za ujednačeno tumačenje i primjenu Konvencije potreban je međunarodnim pristup. U tom smislu, bilo bi korisno da provedbeni zakoni omogućе pravosudnu analizu međunarodnih slučajeva ili studija i znanstvenih radova.¹⁸⁸

¹⁸⁰ Međunarodni sud pravde drži da principi utjelovljeni u člancima 31. i 32. Bečke konvencije odražavaju običajno međunarodno pravo (Libija protiv Čada, Izvještaji Međunarodnog suda pravde (1994), str. 4, stav 41.). *Vidi* također slučaj *Beagle Channel*, Her Majesty's Stationary Office, 1977, str. 7; 52 ILR, str. 93; slučaj *La Bretagne*, 82 ILR, str. 590, 612; slučaj *Golder*, Europski sud za ljudska prava, Serija A, Br. 102, stav 114; 75 ILR, str. 438, 482-83. *Vidi* M. Shaw, *International Law* (Cambridge University Press, 1997), na str. 633.

¹⁸¹ Članak 32. Bečke konvencije propisuje da "se može pribjeći dopunskim sredstvima tumačenja uključujući pripremni rad sporazuma i okolnosti njegovog sklapanja kako bi se potvrdio smisao koje proizlazi iz primjene Članka 31., ili odrediti smisao kada tumačenje po Članku 31: (a) ostavlja prostora dvosmislenosti ili nejasnoći, ili (b) dovodi do rezultata koji je očigledno apsurdan ili nelogičan."

¹⁸² *Vidi* Članak 31. Bečke konvencije.

¹⁸³ Aust, *supra* note 41., na 197.

¹⁸⁴ Elisa Pérez-Vera, *Eksplanatorni izvještaj* o Konvenciji o otmici djece, sa III zasjedanja Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu: Actes et Documents de la Quatorzième Session 426 (1982).

¹⁸⁵ Zaključak 4.2, IV. zasjedanja Posebnog povjerenstva. Izvještaj Pérez-Vera je dostupan na engleskom, francuskom i španjolskom jeziku na < <http://hcch.e-vision.nl/upload/expl28.pdf> >.

¹⁸⁶ *Vidi* *Australijski Akt o tumačenju zakona* 1901 (Pogl.) na s 15AB. U Austriji Izvještaj Pérez-Vera je priložen uz provedbene mjere.

¹⁸⁷ *Vidi* Poglavlje 10. Suci, središnja izvršna tijela, odvjetnici, znanstvenici i druge zainteresirane osobe imaju mogućnost besplatnog pristupa online bazi podataka (dostupnoj na <http://www.incadat.com>).

¹⁸⁸ Mnoge sudske odluke donesene temeljem Konvencije sadrže reference na Izvještaj Pérez-Vera kao pomoćno sredstvo u tumačenju. *Vidi, inter alia*, slučaj *De L. protiv Generalnog direktora Komunalne službe Novog Južnog Welsa* sa Visokog suda

8.3 Izvještaji sa sastanaka Posebnog povjerenstva

Kao pomoć u tumačenju, može se pribjeći izvještajima sa zasjedanja Posebnog povjerenstva koje je održala Haška konferencija radi analize funkcioniranja Konvencije. Zaključci i Preporuke sa četiri zasjedanja Posebnog povjerenstva dostupni su na Internet-stranici Haške konferencije¹⁸⁹ i sadržani su u Dodatku 1. Vodiča za uspješnu primjenu, Dio I.

8.4 Znanstveni radovi

Na Internet-stranicama Haške konferencije također je dostupna opširna bibliografija koja sadrži informacije o knjigama, člancima i konferencijskim dokumentima, kao i linkove za druge nacionalne Internet-stranice o otmici djece sa sličnim bibliografskim popisima.¹⁹⁰

Australije (1996) FLC 92-706 [INCADAT navod: HC/E/AU 93]; slučajevi Vrhovnog suda Kanade Thompson protiv Thompsona, [1994], 3 S.C.R. 551 na 577-578 [INCADAT navod: HC/E/CA 11], i W. (V.) protiv S.(D.) (1996) 2S.C.R. 108 [INCADAT navod: HC/E/CA 12]; slučaj sa njemačkog Saveznog suda BGHZ 145, 97 ff. (Entscheidungen des Bundesgerichtshofs) u Zivilsachen vol. 145 str. 97 ss. (16.08.2000); slučaj sa United Kingdom's House of Lords u Re H (Malodobnik) (Otmica: Prava na skrbništvo) [2000]; 2 WLR 337; [2000]; 2 All ER 1 [INCADAT navod: HC/E/UKe 268] (koji se oslanja na čitav niz različitih sredstava za pomoć pri tumačenju, uključujući običajno pravo i Izvještaj III zasjedanja Posebnog povjerenstva za analizu funkcioniranja Konvencije); i Žalbeni sud Sjedinjenih Američkih Država u slučaju Mozes protiv Mozesa (9th Circuit, 9. siječanj 2001), [INCADAT navod: HC/E/USf 301].

¹⁸⁹ < http://hcch.e-vision.nl/index_en.php?act=conventions.publications&dtid=2&cid=24 >.

¹⁹⁰ *Id.*

9. SAŽETAK: OLAKŠAVANJE PRIHVATA PRISTUPA

Države koje nisu bile članice Haške konvencije na dan 25. listopada 1980. mogu pristupiti Konvenciji. Ovaj pristup imat će učinka samo između države pristupnice i onih država ugovornica koje su se formalno izjasnile da prihvaćaju pristupanje.

- 9.1 Države pristupnice moraju dostaviti informaciju o svojoj sposobnosti da provedu obaveze koje proističu iz Konvencije kako bi se olakšao prihvatanje njihovog pristupa od strane ostalih država ugovornica.
- 9.2 Države pristupnice se ohrabruju pružiti informacije koje se traže u standardnom upitniku prije ili odmah nakon pristupanja tako da ih dostave Stalnom uredu, te ako se to traži, i neposredno drugim državama ugovornicama.
- 9.3 Postojeće države ugovornice, ili gdje je to prikladno, njihova središnja izvršna tijela, ponekad direktno šalju upitnik novim državama pristupnicama. U tom slučaju, bit će korisno ako se zahtjevu, kao dio razmjene, prilože informacije o funkcioniranju Konvencije u državi koja je zatražila informacije.

9. OLAKŠAVANJE PRIHVATA PRISTUPA

9.1 Koraci kojima se ohrabruje prihvata pristupa

Sve države koje su bile države članice Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu u vrijeme kada je Konvencija usvojena (25. listopada 1980.) imaju pravo na ratificiranje Konvencije.¹⁹¹

Članak 38. propisuje da bilo koja druga zemlja, drugim riječima, države koje nisu bile članice Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu dana 25. listopada 1980. mogu pristupiti Konvenciji. Međutim, pristup će biti pravovaljan samo između države pristupnice i onih država ugovornica koje su i formalno izrazile svoj prihvata pristupa.¹⁹²

Manjina država ugovornica prihvaća pristup bez propitivanja o sposobnosti države pristupnice da ispunji svoje obveze iz Konvencije. Jedan od razloga koji se pritom navodi je taj da bi Konvencija trebala imati što je moguće širu primjenu. Danas se najveći broj država ugovornica prethodno propituje prije prihvata pristupa. Jedan je broj država ugovornica uveo postupak procjene kako bi se odredila sposobnost države pristupnice za provođenje obveza iz Konvencije. U mnogim je državama, Ministarstvo vanjskih poslova, ili njemu ekvivalentno tijelo, angažirano na traženju relevantnih informacija ili u odlučivanju o prihvatu.

Kako bi se olakšao prihvata pristupa, izuzetno je važna odredba koja govori o dostavljanju relevantnih informacija državama ugovornicama. Učinkovit način na koji se ovo može obaviti je putem standardnog upitnika (vidi dolje dio 9.2.1).

9.2 Standardni upitnik za nove države pristupnice

Zaključci i preporuke sa četvrtog zasjedanja Posebnog povjerenstva preciziraju informacije, u formi upitnika, za što se državu pristupnicu ohrabruje da pruži državama ugovornicama kako bi se olakšao prihvata njenog pristupa.¹⁹³

Dok je popunjavanje upitnika u potpunosti dragovoljno, dostava informacija koje se traže u upitniku može ubrzati prihvata nove države pristupnice od strane postojećih država ugovornica i predstavlja dragocjeno sredstvo državama koje nemaju tako široko iskustvo Konvencije.

Postojeće države ugovornice, ili njihova središnja izvršna tijela, ponekad izravno dostavljaju upitnik novim državama pristupnicama. U tom slučaju, bit će korisno ako se zahtjevu, kao dio razmjene, prilože informacije o funkcioniranju Konvencije u državi koja je zatražila informacije.

¹⁹¹ Članak 37.

¹⁹² Članak 38. stavak 4.

¹⁹³ Vidi Zaključak 2.2, IV. zasjedanja Posebnog povjerenstva.

Zaključak 2.2 IV. zasjedanja Posebnog povjerenstva:

«U namjeri da pomogne novim državama pristupnicama u učinkovitoj provedbi Konvencije, i pruži relevantne informacije postojećim državama ugovornicama pri odlučivanju o prihvatu pristupa u skladu sa člankom 38. Konvencije, Posebno je povjerenstvo odobrilo slanje upitnika novim državama pristupnicama uz sljedeće uvjete:

- a. Stalni ured će objaviti upitnik na Internet-stranicama Haške konferencije i to staviti na znanje državama koje razmišljaju o pristupu ili koje su nedavno pristupile Konvenciji.
- b. mora biti jasno kako pružanje odgovora na upitnik nije obvezno, ali se preporučuje;
- c. na državi je da odluči hoće li eventualne odgovore na upitnik proslijediti putem Stalnog ureda ostalim državama ugovornicama ili će ih izravno i proizvoljno dostaviti samo određenim državama;
- d. postojeće države ugovornice koje su već pristupile Konvenciji također se mogu koristiti ovom pogodnošću, ako žele, kao mogućim sredstvom za ubrzanje procesa prihvata.»

Odobreni upitnik, dolje niže, također je dostupan na Internet-stranicama Haške konferencije:

< http://hcch.e-vision.nl/index_en.php?act=publications.details&pid=938 >.

9.2.1 Upitnik**I. Provedbeni zakoni**

- (a) Jesu li potrebni provedbeni zakoni kako bi se Konvencija stavila na snagu u domaćem zakonodavstvu?
- (b) Ako jesu, jesu li proglašeni potrebni zakoni i jesu li na snazi? (Molimo, dostavite primjerak zakona ili navedite gdje se može pribaviti.)

II. Lociranje djece

Molimo, navedite tijela koja su uključena i postupci koji stoje na raspolaganju u lociranju nestale djece u vašoj zemlji.

III. Središnje izvršno tijelo

- (a) Naziv određenih središnjih izvršnih tijela i njihovi kontakt podaci.
- (b) Kontakt osobe središnjih izvršnih tijela, jezici koje govore, kontakt detalji za svaku osobu pojedinačno.
- (c) Molimo, navedite koje su mjere poduzete kako bi se osiguralo da središnja izvršna tijela budu u stanju izvršavati funkcije zacrtane u članku 7. Konvencije?

IV. Pravosudni postupci

- (a) Kojim je sudovima/upravnim tijelima u vašem sustavu dodijeljena nadležnost za razmatranje naloga za povratak (i pitanja pristupa) temeljem ove Konvencije?
- (b) Koje mjere postoje za žurno rješavanje molbi za povratak na prvostupanjskom i žalbenom sudu?
- (c) Kave mogućnosti postoje za pomaganje stranih podnositelja u podnošenju molbi sudu, i posebno, je li dostupna pravna pomoć, te ako je, pod kojim uvjetima?

V. Postupci ovrhe

Kakvi postupci i mjere postoje za ovrhu:

- (a) naloga za povratak?
- (b) naloga za kontakt/viđenje s djetetom?

VI. Materijalno pravo

- (a) koji su pravni kriteriji po kojima se donose odluke o kontaktu s djetetom i o tome s kojim će roditeljem dijete živjeti i o roditeljskoj skrbi?
- (b) Ima li razlike između pravnog položaja majke i oca po pitanju slučajeva s kojim će roditeljem dijete živjeti i o roditeljskoj skrbi i kontaktiranja djeteta?

VII. Socijalne službe i službe za zaštitu djece

Molimo, opišite postojeće službe za ocjenu, skrb i zaštitu djece u kontekstu međunarodne otmice djece.

Molimo, navedite službe koje stoje na raspolaganju radi zaštite (ako je potrebna) povratka djeteta, kao i službe koje stoje na raspolaganju roditelju (uključujući pravnu pomoć i zastupanje) koji je u pratnji djeteta pri povratku.

VIII. Informiranje i obuka

Koje su mjere poduzete kako bi se osiguralo da osobe odgovorne za provedbu Konvencije, (tj. suci i djelatnici središnjih izvršnih tijela) dobiju potrebne informacije i obuku? (Opaska: moguće je kontaktirati Stalni ured radi informacija glede vidova pomoći koji su u tu svrhu dostupni.)

10.SAŽETAK: PROVEDBA: STALNI PROCES

- 10.1 Središnja izvršna tijela, ili druga nadležna tijela, se potiču na pripremanje edukativnih programa i programa obuke osoblja odgovornog za provedbu Konvencije (suci, odvjetnici, agencije za pronalaženje djece, socijalne službe i ostali zainteresirani subjekti), i na rješavanje teškoća koje se mogu pojaviti u njenoj praktičnoj primjeni.
- 10.1.1 Ohrabruje se održavanje međunarodnih pravosudnih konferencija kao sredstva unapređivanja znanja i razvijanja međusobnog razumijevanja i povjerenja među sucima.
- 10.1.2 Stalni ured može se kontaktirati radi pružanja informacija ili pomoći pri educiranju ili obučavanju sudaca, vladinih službenika i središnjih izvršnih tijela u vezi funkcioniranja specifičnih instrumenata koje je razvila Haška konferencija.
- 10.2 Preporučuje se nazočnost i sudjelovanje na sastancima Posebnog povjerenstva kako bi se razmotrilo djelovanje ove Konvencije. Sastanci olakšavaju razmjenu ideja, rješavanje međunarodnih poteškoća te pružaju primjere ispravne primjene.
- 10.3 Važne informacije o obuci i edukaciji mogu se dobiti od više izvora uključujući:
- 10.3.1 Internet-stranice Haške konferencije
- 10.3.2 Bazu podataka međunarodnih otmica djece (INCADAT).
- 10.3.3 Sudački Bilten o međunarodnoj zaštiti djece.
- 10.4 Nastaviti praćenje provedbe i funkcioniranja ove Konvencije i odgovoriti na sve poteškoće koje se u njenoj provedbi mogu pojaviti.¹⁹⁴

¹⁹⁴ Vidi Zaključak 2.1, IV. zasjedanja Posebnog povjerenstva, koji preporučuje da se na provedbu, bilo na državnoj ili regionalnoj razini, uvijek gleda kao na stalni proces razvoja i unapređivanja čak i onda ako sam tekst Konvencije ostane nepromijenjen. Vidi također, *infra*, Poglavlje 2.6.

10. PROVEDBA: STALNI PROCES

10.1 Edukacija i obuka

Jedan od ključeva uspješnog funkcioniranja Konvencije je informiranost vladinih tijela uključenih u haške slučajeve povratka djeteta o odredbama i zacrtanim ciljevima Konvencije. Educiranje šire javnosti i pravnih i socijalnih radnika o Konvenciji i nadalje ostaje prioritet, ne samo u novim zemljama Konvencije, već i u državama ugovornicama Konvencije koje su to davno postale.¹⁹⁵ Potrebno je poduzimati znatne i trajne napore kako bi se promoviralo potpunije razumijevanje Konvencije od strane sudaca, pravnika i upravnih tijela, te kako bi se s postojanjem Konvencije upoznali roditelji i druge osobe koje su skrbnici djece.¹⁹⁶

Ohrabruju se središnja izvršna tijela ili druga nadležna tijela da razvijaju programe edukacije i obuke namijenjene osobama odgovornim za provedbu Konvencije (suci, pravnici, agencije za lociranje djece, socijalne službe i ostali kojih se to tiče) što također može pomoći u rješavanju teškoća koje se pojavljuju u njenoj praktičnoj primjeni. Međunarodne savjetodavne skupine stručnjaka iz obiteljskog prava koje okupljaju suce višeg suda, odvjetnike i znanstvenike, predstavljaju efikasno mjesto za vođenje rasprave o obuci, a također mogu biti pogodni za analizu problema koji se pojavljuju po Konvenciji.¹⁹⁷

Stoga je potrebno skretati pozornost na mnoge načine putem kojih je proteklih godina organizirana obuka za osobe uključene u provođenje Konvencije.¹⁹⁸

10.1.1 Edukacija sudaca

Pozdravlja se porast pravosudnih (i ostalih) seminara i konferencija zabilježen prošlih godina na nacionalnoj, regionalnoj i međunarodnoj razini. Treba naglasiti značaj ovakvih seminara kao i njihov doprinos u razvoju međusobnog razumijevanja i povjerenja među sucima, a koji je neophodan za učinkovito funkcioniranje Konvencije.¹⁹⁹

Treba poticati međunarodne konferencije sudaca kao sredstvo unapređivanja znanja i razvoja odgovarajućih mreža.²⁰⁰ Takvi seminari pružaju izvrsnu prigodu sucima koji rade u različitim pravnim sustavima da razmotre i rasprave tekuće događaje na polju međunarodne zaštite djece. Oni također pružaju jedinstvenu priliku za premošćivanje nekih razlika u pravnim kulturama i za promidžbu međusobnog povjerenja i razumijevanja među sucima koje je neophodno za učinkovito djelovanje međunarodnih instrumenata.²⁰¹

¹⁹⁵ Zaključak II, I. zasjedanja Posebnog povjerenstva.

¹⁹⁶ *Id.*

¹⁹⁷ *Vidi* u Engleskoj i Welsu predsjednika Obiteljskog odjela osnovao je Međunarodni odbor obiteljskog prava.

¹⁹⁸ *Vidi* Vodič za uspješnu primjenu, Dio I: Poglavlje 6.2 koje definira ulogu koju središnja izvršna tijela mogu odigrati u edukaciji i obuci. Središnja izvršna tijela širila su informacije putem, između ostalog, isticanja profila središnjih izvršnih tijela, organizacijom seminara, pozitivnim animiranjem medija i tiska, distribucijom brošura i poticanjem mreže specijaliziranih odvjetnika.

¹⁹⁹ Zaključak 2.10, IV. zasjedanje Posebnog povjerenstva.

²⁰⁰ Izvještaj Lowe, *vidi* gore bilješku 39, Poglavlje 4. *Vidi* Zaključak 5.5, IV. Posebnog povjerenstva: "Države ugovornice se ohrabruju da razmisle o imenovanju jednog suca ili više sudaca ili drugih osoba ili tijela koji su sposobni da na međunarodnoj razini održavaju komunikaciju između sudaca ili između jednog suca i nekog drugog tijela." *Vidi također* Zaključak 5.6 IV. zasjedanja Posebnog povjerenstva: "Države ugovornice trebale bi aktivno ohrabrivati međunarodnu pravosudnu suradnju u vidu učešća sudaca na pravosudnim konferencijama gdje se razmjenjuju ideje/komunikacija sa stranim sucima ili pojašnjavanjem kako je moguće ostvariti izravnu komunikaciju u posebnim slučajevima [...]" *Vidi također* Zaključak 8, De Ruwenberg 2001.

²⁰¹ *Vidi, između ostalog*, Zaključak 12, De Ruwenberg 2001; Zaključak 1, De Ruwenberg 2000; zaključak 5, De Ruwenberg 1998; Zaključak 1, Washington 2000; Pravosudna konferencija o obiteljskom pravu u zemljama francuskog i engleskog govornog područja, Dartington Hall, Engleska, 4.-7 lipnja 2001; i Zaključak 5, III. konferencije o obiteljskom pravu Velike Britanije i Njemačke, Edinburg, Škotska, rujna 2000.

Učinjeno je dosta na razvoju programa za obuku i upoznavanju pravosuđa o pitanjima haške materije. Osim nacionalnih pravosudnih programa obuke, jedan broj vlada,²⁰² regionalnih organizacija,²⁰³ i nevladinih udruga²⁰⁴ također je aktivan. Stalni ured Haške konferencije uključen je u mnoge inicijative.²⁰⁵

Haška konferencija, kao međunarodna organizacija sa više od stoljeća iskustva, pruža institucionalni okvir za suradnju među nacijama na polju međunarodnog privatnog prava. Stalni ured se može kontaktirati radi pružanja informacija ili pomoći pri edukaciji ili obuci sudaca, vladinih službenika, djelatnika središnjih izvršnih tijela i odvjetnika o pitanjima djelovanja posebnih instrumenata koje je razvila Haška konferencija. Ove usluge uključuju organiziranje rasprava, uspostavljanje odgovarajućih kontakata, osmišljavanje znanstvenih i pravnih obrazovnih programa ili omogućavanje obuke na licu mjesta.

10.2 Praćenje i analiza

Stalni ured Haške konferencije pruža podršku i omogućuje praćenje Konvencije. Stalni ured pruža tehničku pomoć i savjetuje države o politici provedbe Konvencije; vrši praćenje provođenja Konvencije i omogućuje njenu analizu organiziranjem foruma za zainteresirane države i druge međunarodne vladine i nevladine udruge; potiče ujednačenost u tumačenju i primjeni Konvencije prikupljanjem i analizom običajnog prava, suvremene prakse i statističkih podataka;²⁰⁶ i vodi podatke o statusu Konvencije kod središnjih izvršnih i drugih državnih tijela koja su imenovana za provedbu dužnosti temeljem Konvencije.

Države se potiču na pomaganje Stalnom uredu kroz uspostavu mehanizama za praćenje. To može biti u vidu formiranja savjetodavnih skupina kako bi se problemi koji se javljaju po ovoj Konvenciji držali pod nadzorom, ili prikupljanjem i analiziranjem običajnog prava i statističkih podataka vezanih za Konvenciju.

²⁰² Neki od programa sponzoriranih od strane vlada su bilateralni anglo-njemački sastanak pravosudnih predstavnika održan u Engleskoj 1997 i Pravosudna konferencija običajnog prava o međunarodnom skrbništvu nad djecom, održana u organizaciju Ministarstva vanjskih poslova SAD-a u rujnu 2000 (Washington 2000).

²⁰³ Europska unija, kroz svoj Ured za razmijenu informacija o tehničkoj pomoći Europske zajednice (TAIEX), podržava inicijative za pružanje obuke u nekim od država kandidata u istočnoj Europi. EU pruža usluge informiranja država o pravnim dokumentima Zajednice i ocjenjuje je li zakonodavstvo država podnositelja molbe za članstvo u skladu sa zakonodavstvom Zajednice.

²⁰⁴ Međunarodna odvjetnička komora organizira seminare o zakonodavstvima različitih zemalja. Engleska humanitarna udruga Reunite pokazuje poseban interes za razvijanje programa za nove haške zemlje članice i trenutačno provodi edukaciju i obuku zemalja južne Afrike.

²⁰⁵ Stalni ured također je organizirao i omogućio međunarodne pravosudne konferencije, između ostalog, De Ruwenberg 2001, De Ruwenberg 2000 i De Ruwenberg 1998.

²⁰⁶ Pomoću Baze podataka o međunarodnoj otmici djece (INCADAT) i Statističkoj bazi podataka o međunarodnoj otmici djece (INCASTAT).

Mogu se sazivati periodični sastanci Posebnog povjerenstva radi analiziranja rada Konvencije.²⁰⁷ Posebna povjerenstva su zamišljena radi okupljanja središnjih izvršnih tijela, sudaca,²⁰⁸ odvjetnika, vladinih i nevladinih udruga koji imaju ključne uloge u funkcioniranju Konvencije u svakoj državi ugovornici. Ovakvi analitički sastanci pomažu razmjenu zamisli, olakšavaju rješavanje međunarodnih problema i daju primjere dobre prakse. Moguće je ustanoviti razlike u pristupima, tamo gdje ih ima, te otvoriti put međusobnom povjerenju i razumijevanju među državama ugovornicama, kao i većoj ujednačenosti u tumačenju i primjeni.

Priznaje se korisnost sazivanja sastanaka Posebnog povjerenstva radi analize funkcioniranja Konvencije,²⁰⁹ i izražava podrška održavanju dodatnih sastanaka radi rješavanja specifičnih pitanja kada potreba za njima postane očita.²¹⁰ Kako bi se omogućilo učestvovanje država ugovornica na sastancima Posebnog povjerenstva, države ugovornice pozivaju se da razmotre pružanje podrške određenim državama ili daju priloge zajedničkom fondu.²¹¹

10.3 Dostupna sredstva

10.3.1 *Internet-stranica Haške konferencije*

Internet-stranica Haške konferencije (<http://hcch.net>) pruža pristup opširnim informacijama i sadrži puni tekst svih Haških konvencija usvojenih poslije 1951. Internet-stranica Konvencije o međunarodnoj otmici djece sadrži puni tekst Konvencije iz 1980., Eksplanatorni izvještaj Pérez-Vera, izvještaje Posebnog povjerenstva s posljednje tri sjednice, informativne dokumente IV. zasjedanja Posebnog povjerenstva, status Konvencije, kontakt podatke o svim imenovanim središnjim izvršnim tijelima, bibliografiju, prijevode Konvencije,²¹² informacije o Haškom projektu međunarodne suradnje i zaštite djece i linkove za odgovarajuće Internet-stranice, uključujući INCADAT.

10.3.2 *Baza podataka o međunarodnoj otmici djece (INCADAT)*

Kao i u slučaju drugih međunarodnih sporazuma, bitno je da se Konvencija ujednačeno provodi u svim državama ugovornicama, utoliko više što se zemljopisna nadležnost ovog instrumenta širi i obuhvaća države na svim kontinentima. U nedostatku jednog zajedničkog suda koji bi donosio važeće presude po pitanju tumačenja Konvencije javlja se izazov za postizanje razumnog stupnja ujednačenoati u tumačenju Konvencije u konstantno rastućem broju država stranaka.

Kako bi se postigao cilj ujednačenog tumačenja Konvencije, Haška konferencija je uspostavila bazu podataka s vodećim primjerima sudskih odluka na temelju Konvencije, iz cijelog svijeta. Bazom podataka služe se suci i središnja izvršna tijela kao i privatni odvjetnici, znanstvenici i druge osobe zainteresirane za međunarodno obiteljsko pravo koje je u stalnom razvitku.²¹³ Baza podataka međunarodne otmice djece (INCADAT) dostupna je izravno na <http://www.incadat.com> ili preko Internet-stranice Haške konferencije prelaskom na stranice koje se bave Konvencijom iz 1980.²¹⁴ Korisnici se moraju registrirati prije korištenja te dobivaju svoju lozinku kojim im omogućuje pristup. Pristup bazi podataka je besplatan.

INCADAT je izgrađen na osnovu sažetaka vodećih slučajeva iz različitih država ugovornica. Sažeci, koji su dati u standardnoj formi, ističu puno ime slučaja, datum presude, suce uključene u slučaj

²⁰⁷ Sastanci Posebnog povjerenstva sazivani su 1989, 1993, 1997 and 2001 radi pregleda rada Konvencije iz 1980.

²⁰⁸ IV. zasjedanje Posebnog povjerenstva okupilo je pripadnike pravosuđa u plodonosnoj razmjeni.

²⁰⁹ Zaključak 2.4, IV. zasjedanje Posebnog povjerenstva.

²¹⁰ Zaključak 2.5, IV. zasjedanje Posebnog povjerenstva.

²¹¹ Zaključak 2.6, IV. zasjedanja Posebnog povjerenstva.

²¹² Konvencija je dostupna na engleskom, francuskom i španjolskom jeziku.

²¹³ *Vidi* Zaključak 8.1, IV. Posebno povjerenstvo; Zaključak 9, De Ruwenberg 2001; Zaključak 5, De Ruwenberg 2000; Dartington 2001; Zaključak 13, Washington 2000.

²¹⁴ Dostupno na < http://hcch.e-vision.nl/index_en.php?act=text.display&tid=21 >.

(proizvoljno), ime suda, sudsku razinu (prvostupanjski, žalbeni ili viši žalbeni sud), države uključene u slučaj, članke Konvencije ili provedbene zakone na koje se slučaj pozvao i one na kojima se slučaj temelji, kao i presudu suda. Sažeci također sadrže i kratki sinopsis činjeničnih pitanja i naloga koji su izdani. Ključni element svakog sinopsisa je dio koji se bavi pravnim temeljem presude. Radi lakšeg korištenja, ovaj je dio podijeljen na osamnaest različitih kategorija koje se poklapaju sa glavnim odredbama i pojmovima Konvencije.

Standardni obrazac sažetka također sadrži dio koji je naslovljen "Komentari i naknadna povijest" gdje se korisnicima daju reference za druge presude u kojima je podržan sličan ili suprotan stav, naknadna događanja u slučaju, te znanstveni ili drugi relevantni komentari. Gdje je moguće, sažeci su nadopunjeni punim tekstom presude na izvornom jeziku koji korisnici mogu downloadirati ili tiskati.

10.3.3 Sudački Bilten o međunarodnoj zaštiti djece

Sudački Bilten o međunarodnoj zaštiti djece, koji se izdaje svake druge godine od strane Stalnog ureda Haške konferencije,²¹⁵ ima svrhu promicanja suradnje, komunikacije i razmjene ideja među sucima i ostalim zainteresiranim subjektima koji se bave slučajevima međunarodne zaštite djece. Bilten se distribuira sucima, središnjim izvršnim tijelima imenovanim temeljem Konvencije, odvjetnicima i ostalim korisnicima diljem svijeta, te nudi forum za objavljivanje ideja i informacija.²¹⁶ Bilten pruža jedinstvenu priliku za razmjenu ideja, uspjeha iz prakse i međunarodnih događanja.

²¹⁵ Stalni ured izražava svoju zahvalnost Butterworths LexisNexis na velikodušnoj pomoći ovom projektu.

²¹⁶ *Vidi* Zaključak 8., IV. Zasedanje Posebnog povjerenstva; Zaključak 10, De Ruwenberg 2001.

RJEČNIK POJMOVA

Eksplanatorni izvještaj Konvencije o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djece: ['Izvještaj Pérez-Vera']. E. Pérez-Vera, Actes et Documents of the XIVth Session, Volume II, 1982, 426, < <http://hcch.e-vision.nl/upload/expl28.pdf> >.

Vodič za uspješnu primjenu temeljem *Haške konvencije od 25. listopada 1980. o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djece*, - Dio I: Praksa središnjih izvršnih tijela: ['Vodič za uspješnu primjenu, Dio I'].

Haška konvencija od 25. listopada 1980. o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djece: ['Konvencija' ili 'Haška konvencija iz 1980']. Svi 'članici' na koje se poziva su iz ove Konvencije.

Stalni ured Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu: ['Stalni ured']. Internet-stranice Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu ['HCPIIL'] je dostupan na < <http://www.hcch.net> >.

Provedbeni zakoni/legislativa: Provedbeni zakoni odnose se na spektar instrumenata koji imaju zakonsku snagu. Namjena im je da uključe cijeli niz instrumenata koji se nalaze u kontinentalnim pravnim sustavima i *common law* sustavima, kao što su parlamentarni zakoni, statuti, građanski ili kazneni zakoni, svi provedbeni propisi, kao što su pravilnici i propisi, Sudski poslovnik.

Provedbene mjere: Provedbene mjere odnose se na spektar zakona, pravosudnih i upravnih mjera ili postupaka potrebnih za uspostavljanje bitnog pravnog i upravnog okvira za punu provedbu Konvencije.

Sudski poslovnik: Ovo su obilježja zemalja koje pripadaju *common law* sustavima. Odbor sastavljen od sudaca i upravnih djelatnika pravi nacrt postupovnih pravila suda. Pravila pružaju podrobna uputstva za rješavanje raznovrsnih pitanja kao što je vrijeme i način podnošenja dokumenata. Pravila suda su navedena u zakonu i imaju zakonsku snagu.

Sastanci Posebnog povjerenstva za analiziranje provođenja Konvencije:

Zaključci i Preporuke I. sastanka Posebnog povjerenstva za analizu rada *Haške konvencije od 25. listopada 1980. o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djece*, usvojeni 26. Listopada 1989: ['I. Posebno povjerenstvo'].

Zaključci i Preporuke II. sastanka Posebnog povjerenstva za analizu rada *Haške konvencije od 25. listopada 1980. o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djece*, 1993: ['II. Posebno povjerenstvo'].

Zaključci i Preporuke III. sastanka Posebnog povjerenstva za analizu rada *Haške konvencije od 25. listopada 1980. o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djece*, usvojeni 21. ožujka 1997: ['III. Posebno povjerenstvo'].

Zaključci i Preporuke IV. sastanka Posebnog povjerenstva za analizu rada *Haške konvencije od 25. listopada 1980. o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djece*, usvojeni 28. ožujka 2001: ['IV. Posebno povjerenstvo'].

Poduzimanje radnji: Poduzimanje radnji je obećanje, ili obvezivanje ili uvjeravanje koje sudu daje osoba a vezano za činjenje ili nečinjenje određenih stvari. Sudovi u nekim zakonodavstvima će prihvatiti ili čak zatražiti poduzimanje radnji od napuštenog roditelja kako bi se prevladale prepreke za povratak djeteta. Obećanje o poduzimanju radnje dano sudu bit će ovršivo u zakonodavstvu u kojem je dano, ali obično ne i drugdje.

PROVEDBENE MJERE PODUZETE NA DOMAĆOJ RAZINI RADI STAVLJANJA HAŠKE KONVENCIJE IZ 1980. NA SNAGU

Australija

Propis o obiteljskom pravu (Konvencija o otmici djece) iz 1986, na temelju Zakona o obiteljskom pravu iz 1975 (Pogl.) s 111B; stupio na snagu 1. siječnja 1987; najnoviji amandman: Dopuna zakona o obiteljskom pravu iz 2000.: ['Australija'].

Austrija

Bundesgesetz vom 9. Juni 1988 zur Durchführung des Übereinkommens vom 25. Oktober 1980 über die zivilrechtlichen Aspekte internationaler Kindesentführung, Law Gazette no. 513 ex 1988: ['Austrija'].

Prijevod: Savezni zakon od 9. lipnja 1988 o provedbi Konvencije od 25. listopada 1980. o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djece, Službeno glasilo, br. 513 iz 1988: ['Austrija'].

Kanada

[Kanada: posebne pokrajine ili teritorije].

Alberta: Zakon o međunarodnoj otmici djece, S.A. 1986, pog. I-6.5

Britanska Kolumbija: Zakon o obiteljskim odnosima, R.S.B.C. 1996, pog. 128

Manitoba: Zakon o ovrši skrbništva nad djecom, R.S.M. 1987, pog. C-360

New Brunswick: Zakon o međunarodnoj otmici djece, S.N.B. 1982, c-I-12.1

Newfoundland: Zakon o poštivanju zakona o djeci, R.S.N. 1990, pog. C-13

Nova Scotia: Zakon o otmici djece, R.S.N.S. 1989, pog. 67

Sjeverozapadni teritoriji: Zakon o međunarodnoj otmici djece, R.S.N.W.T. 1988 pog. I-5

Nunavut: Zakon o međunarodnoj otmici djece, R.S.N.W.T. 1988 pog. I-5

Ontario: Zakon o reformi zakona o djeci, R.S.O. 1990, pog. C-12

Prince Edward Island: Zakon o nadležnosti i ovrši u predmetima skrbništva, R.S.P.E.I. 1988, C-33

Quebec: Zakon o poštivanju građanskih aspekata međunarodne i međupokrajinke otmice djece, R.S.Q. pog. A-23.01

Saskatchewan: Zakon o međunarodnoj otmici djece S.S. 1986, pog. I-10.1 Yukon: Akt o djeci, R.S.Y. 1986, pog. 22

Yukon: Zakon o djeci, R.S.Y. 1986, c. 22.

Kina (Posebna upravna jedinica Hong-Kong)

Prijevod: Zakon o skrbništvu nad djecom i otmici djece kojim se u Hong-Kongu daje pravosnažnost *Konvenciji o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djece od 25. listopada 1980.*, 5. Rujna 1997, L.N. 439 iz 1997 (Pog. 512): ['Hong Kong'].

Cipar

Prijevod: Pravila postupanja obiteljskih sudova (amandman) iz 2000, Druga dopuna Službenog glasnika Republike, Br. 3599 od 2. svibnja 2002, Pravila postupanja, I Dio: ['Pravila postupanja obiteljskih sudova Cipra iz 2002'].

Danska

Prijevod: Zakon o međunarodnoj ovrši odluka o skrbništvu nad djecom i obnovi skrbništva nad djecom, itd. (Međunarodna otmica djece), Akt br. 793, 27. studeni 1990.: ['Danska'].

Finska

Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta (1983/361).

Prijevod: Zakon o skrbništvu nad djecom i pravu na viđenje, 8. travanj 1983./361: ['Finska'].

Savezna Republika Njemačka

Gesetz zur Ausführung von Sorgerechtsübereinkommen und zur Änderung des Gesetzes über die Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit sowie anderer Gesetze (SorgeRÜbkAG) vom 6. April 1990, BGBl. 1990 I 701; geändert durch Gesetz zur Änderung von Zuständigkeiten nach dem Sorgerechtsübereinkommens-Ausführungsgesetz vom 13. April 1999, BGBl. 1999 I 702.

Prijevod: Zakon o provedbi Konvencije o skrbništvu i izmjeni Zakona o nadležnosti u izvanparničnim predmetima i drugih Zakona od 6. travnja 1990., BGBl. 1990 i str. 701, izmijenjen Zakonom o izmjeni pravila o nadležnosti po Zakonu o provedbi Konvencije o skrbništvu od 13. travnja 1999, BGBl. 1999 i str. 702: ['Njemačka'].

Gesetz über die Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit vom 17. Mai 1898, RGBl. 1898, 189, zuletzt geändert durch Artikel 6 des Gesetzes vom 13. Dezember 2001, BGBl. 2001 I 3638.

Prijevod: Zakon o nadležnosti u izvanparničnom predmetima od 17. svibnja 1898., BGBl. 1898, 189 posljednji put dopunjen člankom 6. Zakona od 13. prosinca 2001., BGBl. 2001. I str. 3638 'Njemačka: ANCJ'].

Island

Prijevod: Zakon o priznanju i ovrši stranih odluka o skrbništvom nad djecom i povratku otete djece, itd. Br. 160, 27. prosinac 1995.: ['Island'].

Irska

Child Abduction and Enforcement of Custody Orders Act, 1991, number 6 of 1991: ['Ireland'].

Zakon o otmici djece i izvršenju naloga o skrbništvu, 1991, br. 6. Iz 1991: ['Irska'].

Italija

Legge 15 gennaio 1994, no. 64, Ratifica ed esecuzione della convenzione europea sul riconoscimento e l'esecuzione delle decisioni in materia di affidamento dei minori e di ristabilimento dell'affidamento aperta alla firma a Lussemburgo il 20 maggio 1980, e della convenzione sugli aspetti civili della sottrazione internazionale di minori, aperta alla firma a L'Aja il 25 ottobre 1980; norme di attuazione delle predette convenzioni, nonché della convenzione in materia di protezione dei minori, aperta alla firma a L'Aja il 5 ottobre 1961, e della convenzione in materia di rimpatrio dei minori, aperta alla firma a L'Aja il 28 maggio, Supplemento ordinario alla Gazzetta Ufficiale No. 23 del 29 gennaio 1994, Serie generale.

Prijevod: Zakon br. 64 od 15. siječnja 1994, Ratifikacija i provedba Europske konvencije o priznavanju i izvršenju odluka o skrbništvu nad djecom ili povratu skrbništva nad djecom, otvoren za potpisivanje u Luksemburgu od 20. svibnja 1980. i Konvencije o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djece, otvorene za potpisivanje u Den Haagu 25. listopada 1980, odredbe kojima se provode gore navedene konvencije, kao i Konvencija o ovlastima tijela i zakonu koji se

primjenjuje u zaštiti malodobnika, otvoren za potpis u Den Haagu 28. svibnja 1970. Dodatak Službenom pravosudnom listu Br. 23. Od 29. siječnja 1994, Opće izdanje: ['Italija'].

Malta

Chapter 410 Child Abduction and Custody Act of the Laws of Malta: [Malta].

Prijevod: Poglavlje 410, Zakon o otmici djece i skrbništvu Zakona Malte: ['Malta'].

Mauricijus

The Hague Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction Act 2000, Act no 19 of 2000, 28 July 2000: [Mauritius].

Prijevod: Zakon o Haškoj Konvenciji o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djece, iz 2000, Zakon br. 19 iz 2000, 28.srpnja 2000: ['Mauricijus'].

Nizozemska

Wet van 2 mei 1990 tot uitvoering van het op 20 mei 1980 te Luxemburg tot stand gekomen Europese Verdrag betreffende de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen inzake het gezag over kinderen en betreffende het herstel van het gezag over kinderen, uitvoering van het op 25 oktober te 's-Gravenhage tot stand gekomen Verdrag inzake de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen alsmede algemene bepalingen met betrekking tot verzoeken tot teruggeleiding van ontvoerde kinderen over de Nederlandse grens en de uitvoering daarvan.

Prijevod: Zakon o provedbi Europske konvencije o priznavanju i izvršenju odluka o skrbništvu nad djecom i o povratu skrbništva nad djecom, donesen u Luksemburgu 20. svibnja 1980., i Konvencije o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djece, usvojena u Den Haagu 25. listopada 1980., koja sadrži opće odredbe u svezi molbi za povratak djece otete u Nizozemsku ili iz Nizozemske, kao i odredbe o provedbi: ['Nizozemska'].

Novi Zeland

Guardianship Amendment Act (No. 2) 1994, Public Act 1994 No 150: ['New Zealand'].

Prijevod: Zakon o dopuni Zakona o skrbništvu (Br.2) 1994, Javni akt iz 1994, Br. 150: ['Novi Zeland'].

Norveška

Prijevod: Zakon o priznanju i ovrsi stranih odluka o skrbništvu nad djecom, itd. i o povratku djece, Zakon Br. 72, 8.srpanj 1988.: ['Norveška'].

Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske

Child Abduction and Custody Act 1985: ['United Kingdom'].

Prijevod: Zakon o otmici djeteta i skrbništvu iz 1985: ['Velika Britanija'].

Sjedinjene Američke Države

International Child Abduction Remedies Act (ICARA), 42 U.S.C. §§ 11601-11610 (1989): ['United States'].

Prijevod: Zakon o pravnim sredstvima u međunarodnoj otmici djece (ICARA), 42 U.S.C. § 11601-11610 (1989): ['Sjedinjene Američke Države '].

Južna Afrika

Hague Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction Act 1996 (Act 72 of 1996), 6 November 1996: ['South Africa'].

Prijevod: Zakon o Haškoj konvenciji o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djece, iz 1996 (Zakon br. 72 iz 1996.), 6. studeni 1996: ['Južna Afrika'].

Španjolska

La Ley de Enjuiciamiento Civil, amended by The Protection of Children Act, adopted on 15 January 1996 ['Spain'].

Prijevod: Građanski zakon i Zakon o građanskom postupku, izmijenjen Zakonom o zaštiti djece, donesen 15. siječnja 1996: ['Španjolska'].

Šri Lanka

Civil Aspects of International Child Abduction Act, No. 10 of 2001: ['Sri Lanka'].

Zakon o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djeteta, Br. 10 iz 2001: ['Šri Lanka'].

Švedska

Prijevod: Zakon o priznanju i ovrši stranih presuda o skrbništvu, itd. i o povratku djece (SFS 1989: 14), 7. veljače 1989: ['Švedska'].

Zimbabve

Child Abduction Act, Chapter 5:05, Act 12/1995: ['Zimbabve'].

Zakon o otmici djece, Poglavlje 5:05, Zakon 12/1995: ['Zimbabve'].

**OSTALE SLUŽBE U NADLEŽNOSTI STALNOG UREDA HAŠKE KONFERENCIJE O
MEĐUNARODNOM PRIVATNOM PRAVU**

Haška konferencija o međunarodnom privatnom pravu: < <http://www.hcch.net> >

Internet-stranica (*home page*) o dječjim otmicama:

< http://hcch.e-vision.nl/index_en.php?act=text.display&tid=21 >

Tekst Haške konvencije od 25. listopada 1980. o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djece: < http://hcch.e-vision.nl/index_en.php?act=conventions.text&cid=24 >

Eksplikativno izvješće konvencije [Pérez-Vera izvješće]:

< <http://hcch.e-vision.nl/upload/exp128.pdf> >

Posebna povjerenstva za reviziju djelovanja Haške konvencije od 25. listopada 1980. o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djece:

< http://hcch.e-vision.nl/index_en.php?act=conventions.publications&dtid=2&cid=24 >

Elektronička verzija vodiča za uspješnu primjenu:

< http://hcch.e-vision.nl/index_en.php?act=text.display&tid=21 >

Odgovori na standardne upitnike za nove zemlje pristupnice:

< http://hcch.e-vision.nl/index_en.php?act=text.display&tid=21 >

Središnje nadležnosti određene unutar konvencije:

< http://hcch.e-vision.nl/index_en.php?act=conventions.authorities&cid=24 >

Cijelokupni status konvencije:

< http://hcch.e-vision.nl/index_en.php?act=conventions.status&cid=24 >

Prihvatanje pristupnica:

< http://hcch.e-vision.nl/upload/abductoverview_e.xls > i

< http://hcch.e-vision.nl/index_en.php?act=conventions.status&cid=24 > (kliknite na odgovarajuće "A")

Baza podataka međunarodnih otmica djece (INCADAT): < www.incadat.com >

Haški projekt za međunarodnu suradnju i zaštitu djece:

< http://hcch.e-vision.nl/index_en.php?act=publications.details&pid=484 >

Zaključci i preporuke sudskih seminara o međunarodnoj zaštiti djece: http://hcch.e-vision.nl/index_en.php?act=text.display&tid=21 >

Izvješća sudaca o međunarodnoj zaštiti djece:

< http://hcch.e-vision.nl/index_en.php?act=text.display&tid=21 >

Bibliografija:

< http://hcch.e-vision.nl/index_en.php?act=conventions.publications&dtid=1&cid=24 >

Linkovi na slične Internet-stranice:

< http://hcch.e-vision.nl/index_en.php?act=text.display&tid=11 >

Kontakt podaci Stalnog ureda Haške konferencije su slijedeći:

Haška konferencija o međunarodnom privatnom pravu
Stalni ured
Scheveningseweg 6
2517 KT Den Haag
Nizozemska

Tel.: +31 (70) 363 3303
Fax: +31 (70) 360 4867
Email: secretariat@hcch.net